

Šiame numery

ATEITININKAI FILOSOFAI
 KAZIO VARNELIO KŪRYBOS KRYPTIS.
 "ANTROJO KAIMO" PRIEVAIZDAS
 AIŠKINASI.
 EDGAR LEE MASTERS POEZIJA.
 PIESINYS IR EKRAVAS ROBBE - GRILLET
 ROMANE.
 NAUJA ANATOLIJAUS KAIRIO DRAMA.
 NAUJAS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO A-
 KADEMIJOS LEIDINYS.
 KULTŪRINĖ KRONIKA.
 NAUJI LEIDINIAI.
 MOTERŲ GYVENIMAS.

ATEITININKIJOS ŠEŠIASDEŠIMTMEČIUI

ATEITININKAI FILOSOFAI

VYT. BAGDANAVIČIUS, MIC

Įvedamasis žodis

Yra pagrindo kalbėti apie ateitininkų filosofiją ne tik dėl to, kad šis sąjūdis kilo ant religijos pagrindo, suvokto labiau protiniu būdu. Yra pagrindo apie ateitininkų filosofiją kalbėti ir dėl to, kad jie buvo reakcija prieš materialistinę filosofiją. Šių žodžių autorius prisimena, kad apie 1922 m. dr. J. Leimonas, atvykęs į vieną Lietuvos progimnaziją, pirmųjų klasių ateitininkams kalbėjo apie Markso kapitalą. Šis epizodiškas įvykis liudija, kaip toli siekė ateitininkų filosofinis nusiteikimas.

Dėl to visoje ateitininkijos istorijoje filosofinė mintis vaidina vadovaujantį vaidmenį. Ir, norint rašyti apie ateitininkijos filosofiją, reiktų rašyti ateitininkijos istoriją. To uždavinio šis

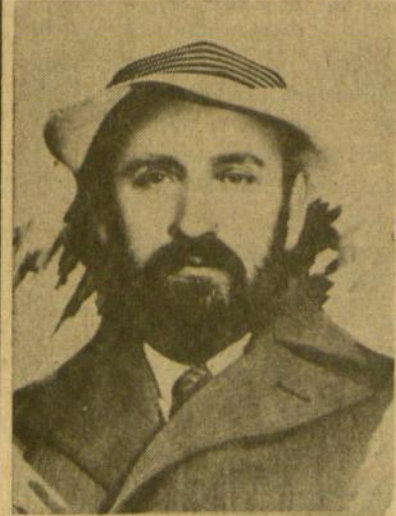
relingumo atėjimą į tautinį Lietuvos sąjūdį. Ne paslaptis, jog tautinis lietuvių atgimimas prasidėjo ne religijoje dvasioje. Ji kėlė modernieji pasauliniai sąjūdžiai, kurie su krikščionybės gero ryšio neturėjo, vis tiek ar insime pozityvistines, ar marksistines, ar net romantines kryptis. Tuo tarpu Dovydaitis su savo trimis ateitininkais principais pasirodė su visai nauju turiniu.

Prieš staigiai beplintančią bedievybę Rusijos universitetuose Dovydaitis ateitininkijos vardu pasisakė už Dievą. Prieš beplintančią pažūrą, kad Kristus geriausiu atveju buvo tik žmogus, Dovydaitis paskelbė ateitininkiską tikėjimą į Kristų, kaip Dievą ir žmogų. Jis nukalė lietuvių kalbai Dievažmogio terminą. Ir prieš, tiek Rytuose tiek Vakaruose, išplitusią Bažnyčios kritiką, paneigiančią jai net egzistenciją modernioje visuomenėje, Dovydaitis drįso ateitininkijos vardu pasisakyti už ją. Tiesa, jis rado reikalo atkreipti dėmesį į tai, kad atskiri Bažnyčios asmenys padaro klaidų ir jis viešai atsirobo nuo jų, tačiau, jo teigimu, ši institucija, paimta visumoje, atstovauja neklaidingą tikėjimą ir doros mokymą.

Šie pasisakymai mokslus einančiam jaunimui anais laikais buvo labai drąsūs ir nepaprastai iššaukiantys. Net dabar jie nėra praradę savo kontroversinio pobūdžio. Ne vienu atžvilgiu jie dar yra ateitis, o ne praeitis.

Kyla klausimas, iš kur Dovydaitis visa tai paėmė. Iš viso jo mokymasis neturi daug bendro su garsiomis mokyklomis. Be abejo, daug jam davė prel. Jakštas — Dambrauskas, kurio žurnale "Draugijoje" prisiglaudęs jis išleido pirmąją "Ateitį". Tačiau,

(Nukelta 1 3 psl.)

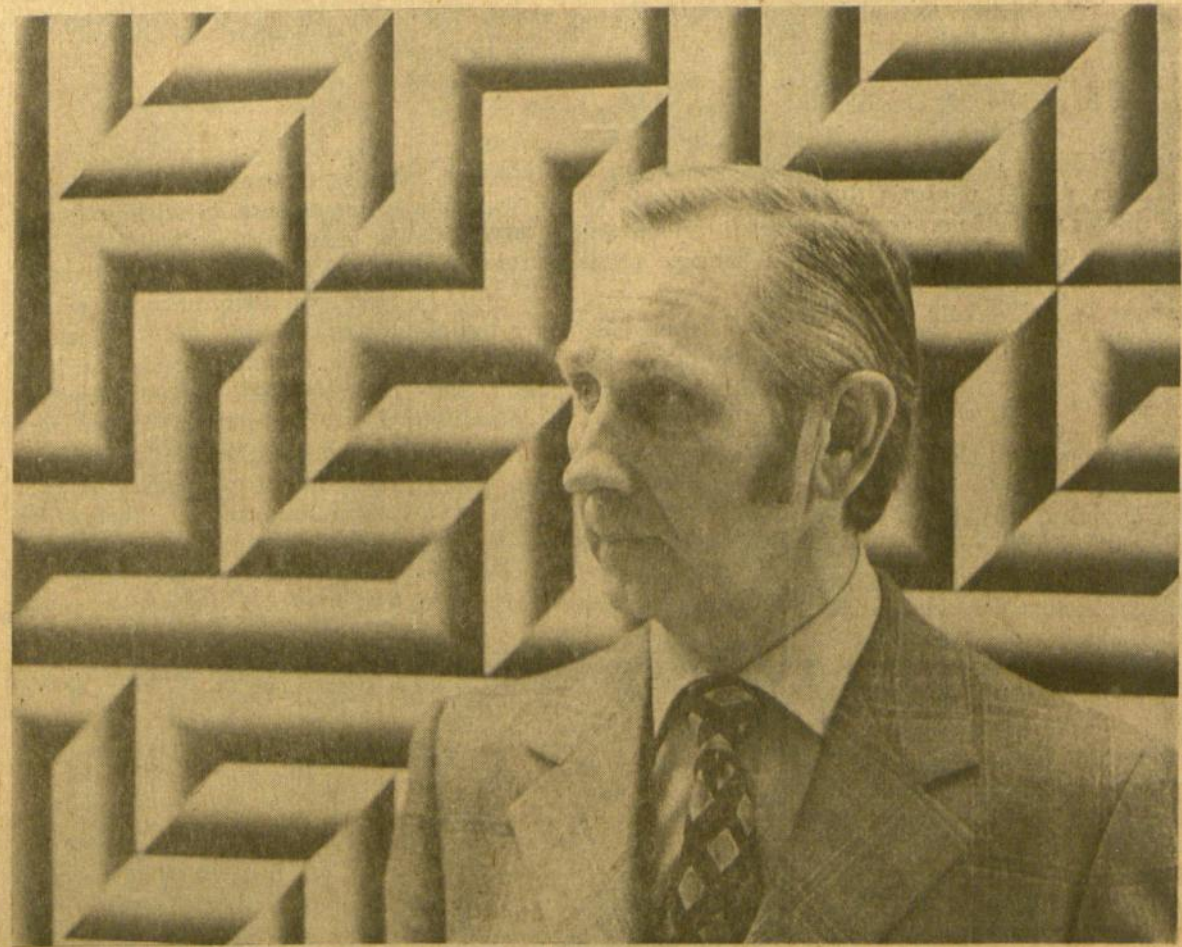
Prof. Pranas Dovydaitis

straipsnis neturi. Jis nori tik apžvelgti tuos filosofinio galvavimo kultivuotojus, kurie arčiau pasiliko prie filosofinio metodo. Dėl to čia lieka neapžvelgtų labai daug, ir tai ne eilinių, filosofų, kurių galvoseną labiau reiškesi ar psichologijoje, kaip vysk. dr. M. Reiny, ar pedagogikoje, kaip P. Maldeikis ir A. Paplauskas-Ramūnas, ar teisės mokslo, kaip Tumėnas, ar visuomeniniuose mokslo, kaip prel. Krupavičius, vysk. Paltorkas, prof. Yla, ar politikoje, kaip dr. L. Bistras, ar literatūroje ir kritikoje, kaip dr. Baltinis, ar meno studijose, kaip dr. J. Grinius. Visų šių ir kitų asmenų pasireiškimai atitinkamose srityse yra ir tam tikros filosofijos išdava.

Cia mes norime sustoti tik prie šių ateitininkijos filosofų: Prano Dovydaičio, prel. prof. Prano Kuraičio, prof. Stasio Šalkauskio, prof. Antano Maceinos ir dr. Juozo Girmiaus.

Pranas Dovydaitis

Dovydaitis, kuris yra laikomas ateitininkijos tėvu, gali būti laikomas ir ateitininkiskos mąstysenos įkvėpėju. Ateitininkijos atsiradimas Lietuvių tautos atgimimo istorijoje reiškia sąmoningo

Dailininkas Kazys Varnelis

Nuotrauka Uosio Juodvalkio

Kazio Varnelio kūrybos kryptis

J. DAINAUSKAS

Chicago universiteto Meno departamento vadovas prof. Hayden, aptardamas trijų dailininkų — R. Koppe, L. Florsheim ir K. Varnelio — darbus (nuo š.m. kovo 27 iki gegužės 10 d. išstatytus Chicagoje Moderniojo meno muziejuje) kovo 29 d. entuziastingai ir labai gerai įvertino K. Varnelio kūrybą. Gi dr. Franz Schulz, didelis Amerikos moderniojo meno žinovas ir kritikas, laikraštyje "Chicago Daily News" tos pat dienos rašiny šią parodą pavadino Chicago menų pasaulio dideliu įvykiu, gi kalbėdamas apie dail. K. Varnelio kūrinius sako, jog neabejotina, kad Chicago muziejai ir meno kūrinių kolekcionieriai su vis didesniu susidomėjimu seks dail. K. Varnelio kūrybą. Taip pat "Chicago Today", "Chicago Magazine" ir visa virtinė kitų amerikiečių laikraščių ne tik atžymėjo, bet ir išskyrė dail. K. Varnelio kūrybą, ypač josios savi-

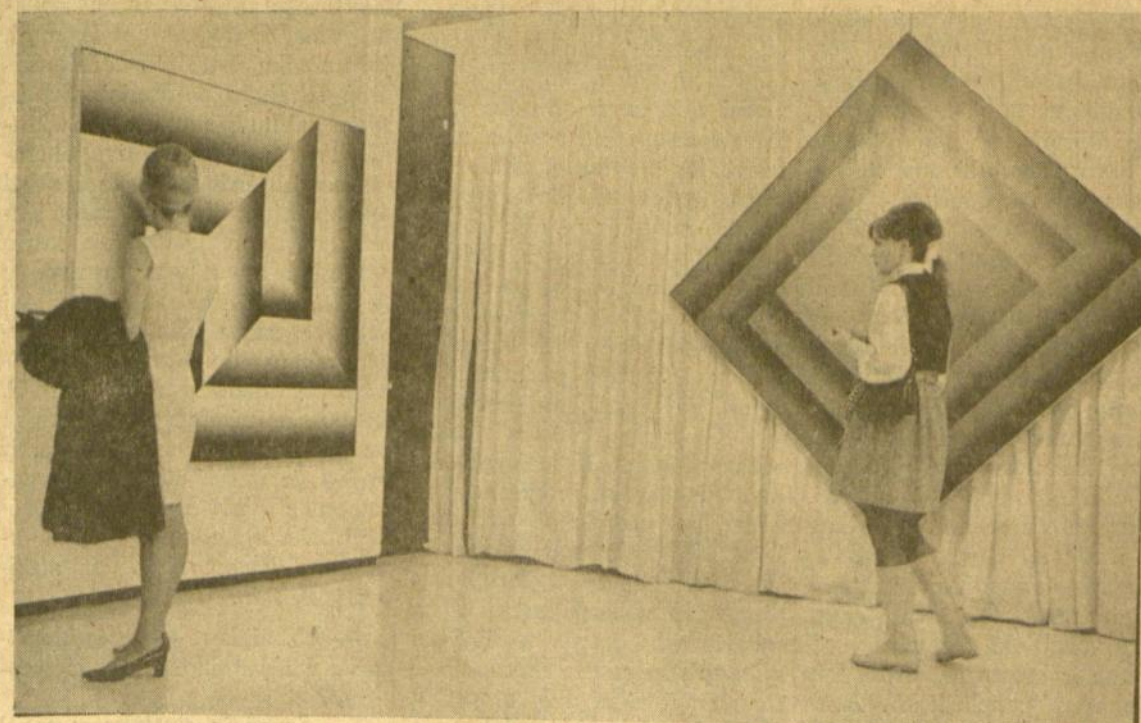
tumą.

vietoje su jo darbais. Po to paklausė, ar dail. K. Varnelis neturės nieko prieš, jei tai būsianti trijų dailininkų paroda. Taip ir atsiduro toji trijų dailininkų paroda.

Kiti du yra jau seniai žinomi Amerikos moderniojo meno atstovai, plačiai pažįstami ir už JAV ribų. Tai R. Koppe su savo "Skrajojiančia chromatika", dalyvavęs nuo 1941 m. daugybėje parodų čia ir užsieny, ir L. Florsheim, su savo struktūraliniais kūrinių iš "pleksiglaso", irgi dalyvavusi ne tik eilėje JAV, bet ir Kanados, Izraelio, Vakarų Vokietijos, Prancūzijos, Austrijos moderniojo meno parodų. Visi trys tos parodos dalyviai yra skirtingi savo kūrybos priemonėmis bei temperamentu, bet jie turi ir vieną bendrą "bruožą": ryškiai savitas kūrybos formas, paremtas matematika.

Visi 25 dail. K. Varnelio darbai, išstatyti šioje parodoje, priklauso prie t.v. struktūralistų srovės, atėjusios po Op (optinio) meno srovės. Tačiau struktūralistų filosofija yra kur kas gilesnė negu Op meno kryptis. Struktūralizmas pradėjo reikštis 1965-66 metais lyg ir Op meno tąsa, bet turinio atžvilgiu dabar jau toli nuėjęs nuo Op meno. Perkeltime prasme čia galima būtų pasakyti, kad Op srovė su struktūraline srove turi tiek pat bendro, kiek pvz. Jul Verno kelionės į mėnulį aprašymas turi bendro su "Apollo" kosminio laivo kelionės į mėnulį aprašymu. Op srovė eksperimentuoja, nesuformuodama jokių aiškių savo kūrybos formulių, gi struktūralistas visą savo kūrybą remia tiksliomis matematinėmis formulėmis, išreikšdamas paveiklo kompozicijos idėją ir realizuodams struktūralinę jo kompoziciją.

Menas, kaip žmogaus vidinių pergyvenimo vaizdų išreiškimas, nėra įmanomas visai atitrauktai (Nukelta 1 2 psl.)

Iš Kazio Varnelio darbų parodos "Contemporary Art Museum" Chicagoje

Nuotrauka Uosio Juodvalkio

KERTINĖ PARAŠTĖ

Baltiškųjų studijų linkme

Tamsioj Baltijos tautų vergijos naktį mus maloniai paguodžia skaidri prošvaitė — tų tautų laisvųjų mokslininkų bendradarbiavimas, beplečiant baltiškąsias studijas, ugdat ryšius lietuvių, estų, latvių kilmės mokslininkų tarpe ir organizuoti veikiant, mokslinių tikslų bei politinės laisvės besiekiant. Pasirodė ir konkretus šio darbo rezultatas: pirmasis naujai suorganizuotos šių mokslininkų sąjungos periodinio leidinio numeris, pavadintas "Bulletin of Baltic Studies". Jo redakcijoje, šalia latvių ir estų, yra ir lietuvis Lafayette kolegijos profesorius dr. Br. Vaškėlis.

Pirmoji pradžia dar kukli. Biuletenis multiplikuotas rotatorium. Bet pradžia ryžtinga, nes šis žurnalo pavidalo leidinys rodo ryžtą, plečiant baltieškos studijoms ugdyti sąjungos veiklą ir toliau pramantant dar gyviau reikštis bendroje spaudoje. Kaip viename straipsnyje pažymima, iki šiol Baltijos kraštų mokslininkai buvo svetimi vienas kitam, dabar gi jie jungiasi kaskart tampsniu ryšiu, pasiryžę apjungti visus Baltijos kraštų ir tautų studijose čia besireiškiančius mokslininkus. Net svarstomas sudarymas ar suradimas specialaus instituto, kuris būtų visų šių studijų centras, kur būtų telkiami visi pagrindiniai studijiniai darbai.

Metamas dar ir tolimesnis žvilgsnis — į organizavimą Baltijos kraštų studijų tarptautinių mastu. Visas šis lietuvių, estų ir latvių mokslininkų sąjūdis nėra politinis, pirmiausia siekias mokslinių tikslų, tačiau, kaip jų organe pažymima, tai neturi trukdyti vesti kovą dėl Baltijos tautų teisių. Pratomas taip pat bendradar-

biavimas su mokslininkais, kurių dėmesys telkiasi į Skandinaviją ir Suomiją.

Šiame biuletinio numeryje taip pat skelbiama šito sąjūdžio — "Association for the Advancement of Baltic Studies" konstitucijos ir įstatų projektai, kur pabrėžiama, kad čia turimas tikslas ugdyti tyrimus ir mokslinę pažangą baltiškose studijose. Jau šiame biuletinio numeryje rodomas susidomėjimas Chicagoje pernai įvykiu lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumu.

Kalbant apie ateities darbus, koncentruojamasi į šiemet lapkričio 25-26 d. šaukiamą antrą baltiškųjų studijų konferenciją San Jose, Kalifornijoje, kur bus istorijos, kalbotyros, folkloro, etnografijos, archeologijos, literatūros, architektūros, dramos ir muzikos sekcijos, į kurias jau pasižadėjo atvykti 55 mokslininkai, teisininkai, teologai, kitų šakų baltiečiai specialistai, o tikimasi ir dar didesnio skaičiaus. Association for the Advancement of Baltic Studies organizatorių pasitarimas šaukiamas liepos 1 d. Toronte, ryšium su tada tenai įvykstančia latvių dainų švente.

Pažymėtina, kad "Bulletin of Baltic Studies" daug dėmesio skiria leidiniams apie Baltijos tautas. Jau ir pirmame numeryje duodami suglausti aptariamai Geručio "Lithuania: 700 years", Senno "The Great Powers, Lithuania, and the Vilna Question", M. Vaitkaus "Nepriklausomybės saulėj" ir "Encyclopedia Lituanica". Vis tai džiuginantieji, viltingi reiškiniai, Mes, lietuviai, nuoširdžiai turime šį mokslininkų sąjūdį remti ir plačiau jį įsi-jungti.

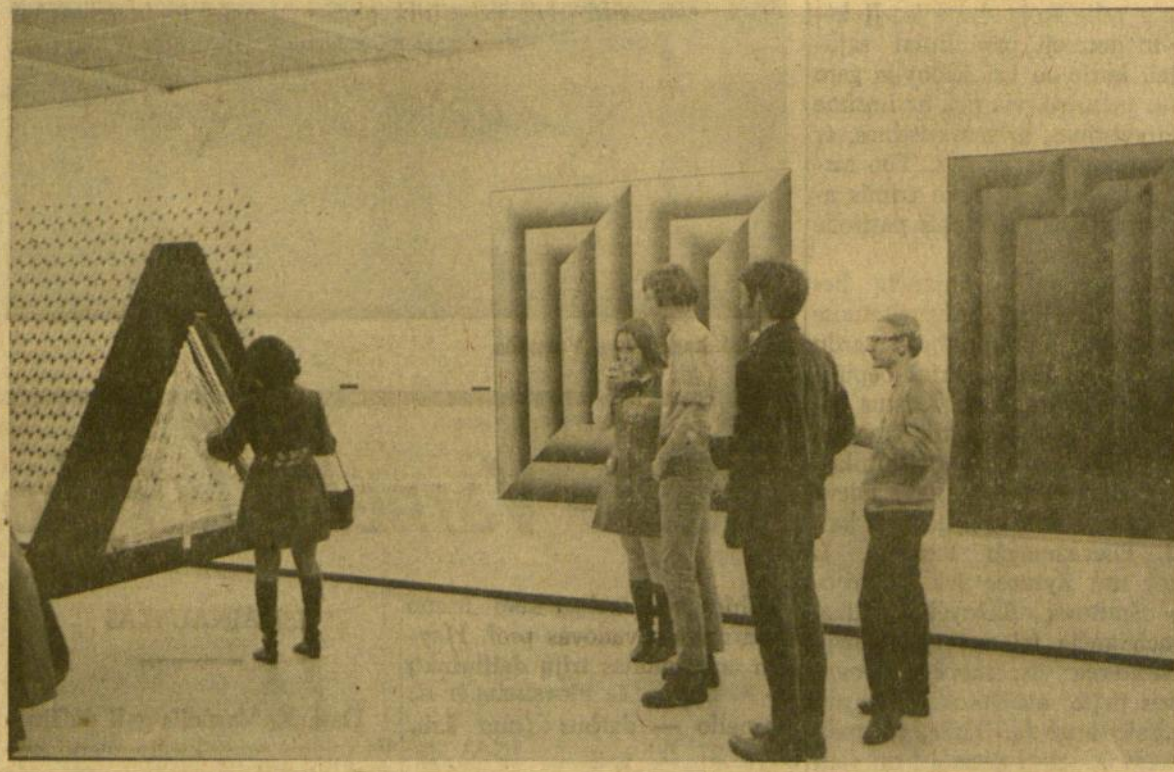
J. Pr.

Kazio Varnelio kūrybos kryptis

(Atkelta iš 1 osl.)

nuo aplinkos žmonių gyvenimo. Gyvename matematikos, fizikos ir kitų precizinių mokslų pažangos kompiuterių amžiuje, užtat šiandien ir dailininkas be fizikos bei matematikos „slapybių“ negali apsieiti. Iš čia ir iškilo geometrių formų, linijų matematinio tikslumo panaudojimas dailėje, sukuriant tapybos plokštėse net ir trijų matavimų optines iliuzijas. Toks kūrinys savo plokštumai primeta išpūdi, kad ji, tariamai, darosi giliau, alsuoja vibravimu ir pasidaro it elastiška, keičianti savo formas, kai tik ją paliečia žiūrovo žvilgsnis. Kūrybiškai čia didelės reikšmės turi sugebėjimas naudoti nors ir nedidelę spalvų gamą, kuria dailininkas turi operuoti matematinio tikslumu, panašiai kaip muzikas muzikaline gama.

Gal pirmasis tais keliais 1942-43 metais pabandė eiti olandas Pit Mondrian. Tačiau tos srovės matematiškai filosofinius samprotavimus gal ryškiausiai suformulavo Victor Vasarely, (1908 m.) gimęs ir tapybos mokslus ėjęs Vengrijoje, o nuo 1930 metų gyvenantis Paryžiuje. Jis savo kūriniams įvedė tapybą ne tik geometrinėmis formomis, bet ir spalvų chromatines gamas, tiksliai išstudijuotas, fizikos dėsniais paremtas. Siekimas gauti iš aplinkos naujų patirčių pastaraisiais laikais pasireiškė abstrakcinės kompozicijos ir vientisumo išradimu, kur statika it virsta judesiu, kur statinėmis priemonėmis dailininkas žiūrovo akiai sukuria judesio iliuzijas. Čia forma ir spalva sudaro lyg vieną vienetą, kur forma turi aiškias apybraižas, gi dvi kontrastinės spalvos sudaro plokštinę vienumą, paveiklo kūrybinį vienetą, jo pasikartojantį elementą. Kiekvienas toks vienetas turi dvi konstantas: pagrindinę formą ir ją supančius papildymus. Tų vienetų pakartojimas, ta pačia ar kita kryptimi, bet matematinio tikslumu, ir sudaro junginius, vadinamus struktūromis.

Kazio Varnelio darbai Chicago "Contemporary Art Museum" patalpose. Nuotrauka Uosio Juodvalkio

„Antrojo kaimo“ prievaizdas aiškinasi

Antras kaimas, kelintus metus sėkmingai besireiškianti sceninio humoro ir satyros grupė, skelbdama dar vieną šio sezono programos pakartojimą gegužės mėn. 2 d. sako, kad šis bus paskutinis. Tąja proga grupės vadovui (prievaizda save tituluojančiam) Algirdui Titui Antanaičiui ir pažėrėme keletą klausimų.

— Po pirmųjų keturių šio sezono programos pastatymų praėjo jau kelios savaitės. Kaip jums atrodo publikos ir kritikų atsiliepimai?

— Nė su publika, nė su kritikai, kaip anas sakė, niekada nereikia leisti į ginčus, nes niekada jų nelaimėsi. Tokiems ginčams nėra nei pagrindo, nes, kaip ir anksčiau, publika mus sutiko labai jau palankiai. Nenorėčiau čia didinti „tarpkartinio plyšio“, tačiau turiu pastebėti, kad jaunesnieji mus labiau supanėra. Jų atsiliepimai ir buvo daugiau entuziastiški. Jie, atrodo, yra atviresni, mažiau rezervuoti, stipriau veikiami tų nuotaikų ar aplinkos, kurių savo programoje užkabiname.

— Girdėjau priekaištų dėl jūsų repertuaro. Buvo kalbama, kad esate per mažai satyriški, niekeliams užsiminėjate, senus anekdotus varinėjate ir per daug skolinatės iš amerikietiško panašaus pobūdžio programų scenoje ar televizijoje.

Paskutinio šio sezono pastatymo proga

— Iš tikrųjų jūsų klausimo šoviny užtaisytas bent keliomis kulkomis, taigi į visas iš eilės ir bandysiu reaguoti.

Mes niekur nesiskelbėm esą vien satyrinė grupė, o „satyros ir humoro.“ Jeigu kai kam atrodo, kad šioje programoje labiau pabrėžiam humorą — nereikia, kad nutolstame nuo savo tikslo ar užsimojimų. Grynosios arba „sunkiosios“ satyros iš tikrųjų vengiamo, nes nenorime būti nei moralistais, nei pamokslautojais. Savo uždaviniu laikome pastangas sukelti publikai gerą nuotaiką, gi „sunkioji satyra“ esmėje yra slegianti, priekabi, nejuokinga. Lengvos satyros ir parodijos mūsų programose iš tikrųjų yra apšvi. Tą liudija ir mazolių savininkų šūktelėjimai.

Mano požiūris į anekdotus (senus ir naujus) yra labai pozityvus. Tai nemažiau reikšmingas folkloras negu liaudies dainos ar kitokis menas. Tai liaudies išmintis. Geras anekdotas paprastai yra ir satyriškas, ir forminiai stiprus, turi visus gero scenos veikaliuko elementus, įskaitant ir atomazgą, arba, taip vadinamą, „punch line“. Žinoma, nėra gerai, jei scenoje rodomas anekdotas yra visiems žinomas, subanalizuotas, neoriginaliai

interpretuotas... Jeigu kam pasirodė, kad tokių yra mūsų programoje — reikėtų atsprašyti... Perna skaičiau spaudoje priekaištą dėl skolinimosi iš „Second City“ ar kažkuriuos kitos grupės. Iš tikrųjų (gėda prisipažinti) mūsų vardinių pranokėjų pastatymų nė vieno nesu matęs. Taigi, jeigu jau skolinom, tai turbūt iš „pirmųjų šaltinių“, taigi iš tų pačių, kaip ir jie. Šių metų programoje yra du gabaliukai, kurių idėja pasiskolinta iš televizijos programų. Šitai atsitinka ne tiek dėl originalios programos neturėjimo, kiek bendrųjų vardiųjų beišeškant... Originalios programos, žinoma, mums labai reikia. Jeigu turėtumėm geresnių — nebūtų tiek blogesnių. Tačiau ir pačius geriausius sudėjęs, jie kiekvienam neatrodyt vienodo lygio... Vienas tikrai aukšto teatrinio išsilavinimo žiūrovas, matęs šią programą pora kartų, po kiekvieno užsipyres klausė, kieno kuris dalykas parašytas. Atsakiau: „Pirmiausia tamsta pasakyk, o paskui aš pataisyčiau arba patvirtinsiu“. Nesiryžo spėti. Bet kada sužinojo — tuojau pat vieni dalykai pasidarė labai geri, o kiti — labai blogi...

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

Dail. Kazys Varnelis su Ponia Chicago "Contemporary Art Museum" jo parodos atidarymo metu.

iki 1970 m. kūrinių (Sešiolika iš keturių), „Eurus“, „Klasiškas motyvas“, vis nuolat tobulindamas savo kūrinių sudėtinį elementų pritaikymo matematinės formules. Spalvų požiūriu jis daugiausia, operuoja juoda-balta spalvomis su labai detalizuotais „Sešiolika“, nors kai kuriuose darbuose vieton juodos spalvos įveda tamsiai mėlyną ar net violetinę, bet niekur neišsėdamas iš dviejų spalvų gamos.

Pradžioje cituoti amerikiečių spaudos atsiliepimai neabejotinai patvirtina, kad dail. Kazys Varnelis savo individualumui išreikšti kūryboje rado amerikiečių meno žinovų pripažintą savitą kūrybos formą, avangardiškai pasirikdamas pačią naujausią struktūralinio meno srovę.

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

pastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka... kor.

— Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas pasiskais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Perna, teigia „Tiesa“ (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių, Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena „Inturistas“), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų nepastatyti idomėspėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasiju

ATEITININKAI FILOSOFAI

(Atkelta iš 1 1)

Atrodo, kad pagrindinis Dovydaičio mokytojas buvo gerai atrinkta naujausios literatūros skaityba. Jis rūpestingai sekė įvairių šakų atgimstančios krikščioniškosios šviesuomenės žurnalus.

Dovydaičis buvo labai apvalios dvasios žmogus. Jis nebuvo pasinėšęs kuria nors viena kryptimi tiek, kad užmirštų kitas. Jis buvo ne mažesnis gamtos mokslų mėgėjas, negu teologijos. Jis, kartu su Kolupaila, organizavo gamtos mokslų ekskursijas po Lietu-

lo suteikti aukštesnio privilegijuoto statuso, negu jo teigėjams. Ir jie turi protingai pateisinti, jei ne pagrįsti, savo galvoseną, kaip ir Dievo teigėjai. Tai yra metodinis reikalavimas, nes vien neigiamas priėjimas prie problemos, būtent kritikuojant Dievo buvimą, visos problemos neapima. Šis metodinis principas buvo šviesa, kuri pastatė Kuraitį tvirtai sąmoningai tikinčio žmogaus kelyje.

Doros moksluose Kuraitis nebuvo įstatyminės moralės absoliutumų šalininkas. Jis gerai suprato problemas, kurios atsitinka praktiškame gyvenime, kai, žmogui, žiūrint grynai doriniu požiūriu, atrodo, reiktų pasielgti vienai, tačiau žiūrint įstatymo požiūriu, reiktų palaikyti priešingą pusę. Kuraitis mokydavo, kad, kai iškyla konfliktas tarp teisės nuostatos ir dorinio reikalavimo, sprendžiant šitai susipainiojusią problemą, reikia laikyti, kad dorinis nuostatas yra aukštesnis už vien teisinį nuostatą. Kalbėdamas apie pagrindinį krikščioniškosios dorovės principą, būtent meilę, Kuraitis mėgdavo įrodinėti, kad šis principas nėra toks naujas, kaip iš kai kurių modernių knygų atrodo. Tomo Akviniečio jis buvo lygiai taip pristatomas, tik vėliau jis buvo pamirštas.

Religijos moksluose Kuraitis buvo greičiau filosofas, negu teologas tradiciniame prasme. Kuraičio religijos filosofijos kursas buvo labai platus. Jis jį įimdavo religijų istoriją, religijų proistorę, re-

Prof. Pranas Kuraitis

va. Tačiau ne mažiau jis domėjosi metodais, kaip iširti žmonių proistorę ir jos tikėjimą. Dėl to jis domėjosi W. Schmidto istorinės etnologijos metodais.

Dovydaičis buvo filosofas tiksliai to žodžio prasme, jei filosofiją suprasti kaip žmogaus pastangą suprasti esminius dalykus. Rašantis šiuos žodžius prisimena vieną paskaitą Vilkaviškio kun. seminarijos klierikams ir vietinei šviesuomenei, kurioje Dovydaičis kėlė mintį, kaip svarbu yra teisingai išsiaiškinti pagrindinius dalykus, kurių tiesioginis išorinis stebėjimas neatidengia.

Pranas Kuraitis

Ilgametis ateitininkų dvasios tėvas prel. Pranas Kuraitis buvo kartu ir vienas žymiausių lietuvių filosofų. Jis buvo mokyklinis filosofas, t. y. tvarkingai baigęs Liuvono universitete "amžinosios filosofijos" (philosophia perennis) kursą ir ilgai dėstęs įvairius filosofinius kursus V. D. universitete Kaune. Jo dėmesio sritis ėjo nuo pažinimo mokslo per doros filosofiją iki religijos filosofijos. Visur jis buvo pozityviai kritiškas, t. y. norįs suprasti, bet saugojasis būti apgaunamas.

Daugiausiai dėmesio jis kreipė į tai, kad būtų tikras, jog tai, ką jis pažįsta, yra realu. Tiesa, jis sutiko, kad filosofinė mintis yra spontaniška ir ne iš įrodymų atsiranda, kad ji yra sutinkama ir poetiniuose kūriniuose dažniau, negu filosofai sistemikai sugeba tai pastebėti; tačiau jo pagrindinis rūpestis visada pasiliko, kad jo pažinimas atitiktų būties realybę. Tik dėl to jis daug dėmesio kreipė į tradicinius tiesos patikrinimo būdus įrodinėjimo keliu.

Kritiškai Kuraitis priėjo ir prie Dievo pažinimo. Jaunystėje šis klausimas jam buvo ne vien teorinis klausimas. Beplintąs markizmas reikšėsi jo draugų tarpe. (plg. Pijaus Grigaičio straipsnį apie Kuraitį, jam mirus, "Naujienose" 1965 m. sausio 4-7 d.) Kas Kuraitį įtikino Dievo buvimu? Kalbėdamas savo studentams jis yra pasipaskojęs, kad lemtingos reikšmės šiame klausime jam turėjo viena metodinė tiesa. Jam kažkaip paaiškėjo, kad Dievo neigėjams, t. y. teistinės pasaulėžiūros kritikai, nėra reika-

ligijos prichologija ir religijos sociologija. Ir čia jis buvo ištikimas savo norui pažinti objektą plačiau ir giliai. Tuo remdamasis, jis buvo ištikimas, kad religija yra visuotinis žmonijos reiškinys ir kad ji yra ne vien jausmas, bet ir tam tikras pažinimas.

Stasys Salkauskis

Salkauskio filosofija yra rytiško dvasingumo ir vakarietiško sistemingumo junginys. Sunku

SUSIPAŽINKIME SU EDGAR LEE MASTERS

Edgar Lee Masters, vienas iš žymiųjų Amerikos poetų, nuo kurio mirties šiais metais sueina lygiai 20 metų, buvo gimęs 1868 m. rugpjūčio 23 d. mažame Carnette mieste, Kansas valstijoje. Užaugęs Illinois valstijos vaizdingoje aplinkoje. Teisninko tėvo paskatintas, studijavo teisę Knox ir Galesburg kolegijose ir advokato profesiją vertėsi Chicagoje. Vėliau beveik visą laiką pašventė literatūros kūrybai, parašydamas ir išleisdamas apie 50 poezijos, filosofinės prozos ir biografinių kūrinių.

Pradžioje rašė labiau tradicinius klasikines formos eilėraščius, vėliau, susidūręs su laisvo eilavimo poezijos pradininkais, pats pamėgo tą formą. bendradarbiavo jų poezijos žurnale "Poetry" ir parašė daugybę nuostabių grožio kūrinių. 1915 metais jo išleistas poezijos rinkinys "Spoon River Anthology" tapo Amerikos literatūrinė sensacija.

Kazys Varnelis

Tapyba (Nuotr. Jono Dovydeno)

būtų pasakyti, kuo Salkauskis yra labiau: ar Solovjovo pasaulio dvasios ar vakarietiško kūrybinio atstovas. Plati sintezė yra reikšmingasis bruožas Salkauskio filosofijoje. Net Lietuvių tautos uždavinį jis matė ne kur kitur, kaip Rytų ir Vakarų dvasios derinime. Salkauskis 1921 m. rašė: "St. Kutrzebos posakiu: ant lietuvių tautos teritorijos įvyko viena didžiausių kovų, kurias yra kovojusios Rytų ir Vakarų dvasios" (Romuva, nr. 38 psl.). Tačiau dabar šiai problemai spręsti Salkauskiui piršosi derinantis vaizdas: "Kultūrinė lietuvių kūryboje esama jau nemaža pažymių, kurie duoda numatyti, kad ir bendruose rėmuose, didelę sintezę, turėsiančią sujungti sutartinėn Rytų ir Vakarų civilizacijos pirmapradės" (Ten pat 41 psl.). Tačiau ateitininkija, kuri, apskritai imant, gerai pasivaino savo federacijos vado daugelį idėjų, šios tiesos nesuprato.

Salkauskis buvo geriau suprantamas, kaip kultūros filosofas. Kultūra yra žodis, labai būdingas Salkauskio mąstysenai. Tais pačiais metais savo svajotam romuviečių klubui Salkauskis rašė: "Joks kultūrinis žmogaus dvasios laimėjimas, nežiūrint į tai, kada ir kam jis yra apsireiškęs, nepivalo būti romuviečiams svetimas" (Ten pat 16 psl.). Dėl to, net apie kūno lavinimą kalbėdamas, Salkauskis tai vadina kultūra. Daug jis mastė apie lietuvių tautinę kultūrą, norėdamas suvokti tą mislę, kurią filosofui užmena jos istorija, nes lietuvių tauta "niekada nėra buvusi tuo, kuo galėjo būti" (31 psl.).

Visose savo studijose Salkauskis yra iki kraštutinumo sisteminiškas, bet kartu ir giliai įžvalgus dvasios žmogus. Salkauskio dvasingumas, jo paties manymu, prasimušė pro jo sistemingumą tik paskutiniame jo darbe: Gy-

viosios dvasios sąjūdis. Čia jis pasiskelbė labai gyvastingą krikščioniško gyvenimo sampratą. Gaila, kad užėję karai neleido šiam veikalui susilaukti platesnio visuomeninio atgarsio. Jeigu jis būtų dabar perspauzdintas, mes visi pamatytume, kaip labai jis yra giminingas II Vatikano susirinkimo nuotaikoms.

Salkauskio sugebėjimas derinti kone gaivališką dvasingumą su kone dekartišku visų dalykų sisteminiu formulavimu, padaro jį vienu iš didžiųjų sintetinio mąstymo atstovų. Ši sintezė pas jį išvirsta mena. "Tai, kas gamtos srityje pasireiškia gaivalingos kūrybos pavidalu, tas kultūros srityje įgauna dailiojo meno lytį" (Ten pat 17 psl.)

Kiek organiška, kaip gili ar, geriau sakant, kiek patviri yra ši

Prof. Antanas Maceina

Salkauskio sintezė, ir ar ji nėra paprastas skirtingų dalykų sudėjimas, tai yra tolimesnių studijų klausimas. Tačiau viena yra tikra, kad pačiam Salkauskiui tai yra tikrai organiška sintezė.

Antanas Maceina

Maceinos filosofinių genijų ap- (Nukelta į 4 pusl.)

EDGAR LEE MASTERS

TYLA

Man pažįstama tyla žvaigždžių ir jūros,
Ir tyla miesto, kai įsai ilsis,
Ir tyla vyro ir merginos,
Ir tyla, kuriai tik muzika viena suranda žodį,
Ir tyla mišku, prieš pavasario vėjų dvelkimą,
Ir tyla sergančiu, kai akys jų klajoja kambary —
Ir aš klausiu visiška rimtai: kam reikalinga kalba?
Laukų žvėris sumauroja tiek kartų,
Kai mirtis pasiima jo vaiką,
O mes bebalsiais liekam prieš tikrovę,
Nes mes negalime prabilti.

Smalsus berniukas klausia seno kareivio,
Sėdinčio priekyje krautuvės:
Kaip praradai savo koją?
Ir seną kareivį užklumpa tyla,
Ar tik jo mintys nuskranda šalin,
Nes jis negali sukaupti jų prie Gettysburgo.
Ir kai jos grįžta — jis sako juokaudamas:
Meška ją nukando.
Ir vaikas nustemba. Tuo tarpu senas kareivis
Pamato iš naujo, nors šilpnai ir miglotai,
Liepsnojimą ginklų, griaudimą patrankų,
Klyksmus užmuštųjų
Ir begulintį ant žemės sąvel!
Ligoninės chirurgus, peilius
Ir ilgą dieną lovų...
Bet jei galėtų jis tai apsaakyti —
Jis būtų menininkas,
Bet jei jis būtų menininkas,
Jo žaidžios būtų gilesnės,
Ir jas atvaizduot įsai negalėtų.

Yra tyla didžios neapykantos
Ir tyla didžiulės meilės,
Ir tyla gili sielos ramybės,
Ir tyla apkartintos draugystės.
Yra tyla dvasinių lūžių,
Kada jūs s'ėla, iškankinta be galo,
Regi vizijas, nepasakytinas
Aukštesnės būties pasaulį.
Ir yra tyla dievų,
Kurie supranta vienas kitą be kalbos.
Ir tyla pralaimėjimo,
Ir tyla nubastytą neteisėgai,
Ir tyla mirtančio, kurio ranka
Staiga griežia įsų.
Yra tyla tarp tėvo ir sūnaus,
Kai tėvas negali išsiaiškinti savo gyvenimo,
Nors jis dėl to ir nesuprastas lieka.

Yra tyla, atsirandanti tarp vyro ir žmonos,
Ir yra tyla tarp tų, kuriems kas nors nepavyko,
Ir didžiulė tyla, dengianti sužlugdytas tautas
Ir jų nugalėtų vadus...
Taip pat yra tyla Lincolno,
Galvojančio apie varganą savo jaunystę,
Ir tyla Napoleono
Po Waterloo mušio,
Ir tyla Jeanne d'Arc,
Vidury liepsnų sakanti:
Palaimintas Jėzus —
Dvyrn žodžiais išreikšdama
Visą liūdesį ir visą viltį.
Yra taip pat tyla ir amžiaus,
Perdaug jau pilno išminties,
Kad liežuviu galėtų išsakyti žodžiais,
Suprantamais, kurie gyvenimo ilgesnio
Dar neišgyveno.

Ir dar yra tyla mirties.
Jei mes, dar gyvenę, negalime kalbėti
Apie rimtus patyrimus,
Kodėl nieko apie mirtį?
Jų tyla bus išsikišta,
Kai mes sutiksime juos.

"Silence" from "Song and Satires"
by Edgar Lee Masters, published by
Macmillan Co. Translated by per-
mission of Mrs. Lee Masters.

Išvertė Jonas Kriščiūnas
Detroitas, 1969 m.

PASAULIAI

Aš žinojau, gal ir mačiau, visus pasaulius šio pasaulio,
Ir kai kuriuos pasaulius iš pasaulio, kurs ateis,
Ir aš aščiū jums, kad kiekvienas jų gyvena sau pačiam

Ir yra pažįstamas tik sau pačiam,
Nors jis ir sukas šiam pasauliui tarp kitų.

Aš buvau ligoninėje pasidavęs minčiai, kad reiks mirt —

Ir tai yra jau vienas iš pasaulių...
Aš buvau visai pamėgęs
Ir jie perkėlė mane į mirstančių palatą —
Ir tai jau yra vienas iš pasaulių...
Jie atskyrė mus su uždangom,
Kad negalėtume matyti viens kito mirstant,
Bet jie nerado būdo, kaip reik atskirti nuo vienas kito

Mūs šauksmus ir mūs maldas.
Šalia manęs buvo mažutė moterėlė, kurią vadino "sviesto sviedinėliu",
Nes buvo ji pageltusi nuo vėžio
Ir mirtinai supiaustyta hirurgu.
Ji šaukė visą naktį ir mirė auštant,
Tuo pat metu, kai aš pasijaučiau geriau.

Yra pasaulis daktarų praktikantų,
Besimeilikuojančių su gailėstingom seserim,
Ir pasaulis hirurgu, skubančių pietauti.
Ir pasaulis pagarboms mokytiems —
Ir pasaulis jų vaikų mokykloje ir žaisme,
Nežinančių, ką reikšia būt mokyti ir pažįstamu visų,

Edgar Lee Masters

Ir būt vaikais tokių žmonių...
Ir dar yra pasaulis policininko,
Vaikščiojančio aplink ligoninę nakties metu;
Ir pasaulis taksi soferių,
Kurie ligoninės niekad nemato, kai jie pro šalį skuba;

Ir pasaulis vyro ir merginos taksyje,
Besibučiuojančių, kol laukia sustojimo vietos.
Ir dar yra pasaulis traukinio tarnautojų,
Kurį tik mažuma ligoninėn patenka.
Ir pasaulis keleivių, laimingų ar smalsių —
Išvykstančių ar atkeliaujančių.
Ir ši diena man pačiam buvo
Pasaulis pradedančio sveikti,
Su jo prasme ir laime,
Nesuprantama sveikų pasauliui.
Ir mano akys atsivėrė į kitus pasaulius
Per skausmą, išgyventą mirstančių palatoje...
Aš pamačiau tada, kad dar yra pasaulis ir prekijo,

Ir pasaulis teisėjo,
Ir pasaulis įstatymų leidėjo ar prezidento.
Ir pasaulis turtingo žmogaus
Ir pasaulis vargšo.
Ir pasaulis žmogaus nugalėto
Ir pasaulis nugalčiojo.
Ir pasaulis valdančios tautos
Ir pasaulis valdomų žmonių.
Ir pasaulis tarno ar darbininko
Ir pasaulis pono ar šeimininko.
Ir pasaulis aistros
Ir pasaulis meilės.
Ir pasaulis paveldo
Ir pasaulis neapykantos.
Ir pasaulis kovos,
Ir pasaulis nutelstųjų —
Ir tų — pasmerktų mirti.
Ir pasaulis karo ir karų,
Ir pasaulis jaunų
Ir pasaulis senų.
Ir pasaulis netilstančių troškimų
Ir pasaulis mirusių troškimų.
Ir pasaulis tų, kurie dar mato Dievą
Ir pasaulis tų, kurie Jo nemato,
Ir pasaulis tikinčių ir viltį turinčių
Ir pasaulis abejotojų ar visai bevilčių.
Ir pasaulis amžinai vienišų
Ir pasaulis tų, kurie vienišumą bando palengvinti
Beprasmiška veikia.

Ir pasaulis tų, kurie tiesos vis ieško ir neranda,
Ir pasaulis tų, kurie grožio ieško nepalaužta.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra harmoningas skambesys,
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik atmai ar žvaigždės.

Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik mašina,
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra gyvenimas.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik begalinė masė,
Kurį galima supiaustyti į dalis kaip nori.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik chaosas,
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra prisiminimas.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik vienas gailėsus.

Ir pasaulis tų, — įpainiotų į neapsakomas baisenybes,
Kiekvieną minutę graužiančius minčių, kurios nemiršta.
Ir pasaulis tų, kuriuos sutinka ir paliečia
Misterija užsiklindžiančių ir troškių horizontų
Ir gresnįs Grogalybių,
Kurie, tačiau, stovėdami aukštumose, kaip sargybiniai.

Saugo savo gyvybę Termopilus,
Sutraukę antakių, karingai įtempe mintis, net iki tos valandos,
Kol mirtis neužklumpa jų netikėtai iš lygumų, Iy persai...

Ir aš pamačiau, kad kiekviena siela yra pasaulis sau pačiam,
Grojas savaip skambančią muziką naktį ir dieną,
Ir turįs tikriausiai pasaulį pats savyje,
Ir nežinąs nieko apie kitus pasaulius.

Ir kokie pasauliai už mūsų pasaulio,
Ar jie pažįsta mūsų? Visi pasauliai šio pasaulio ir visi kiti pasauliai —
Tėra tiktai Dievo minties pasauliai,
Apie kuriuos, gal būt, nežino net Jis Pats,
Kol nepradeda galvoti apie juos.

"Worlds" from "Selected Poems"
by Edgar Lee Masters, published by
The Macmillan Co. Translated by
permission of Mrs. Edgar Lee Mas-
ters.
Išvertė Jonas Kriščiūnas
Detroitas, 1970 m.

Ateitininkai filosofai

(Atkelta iš 3 pusl.)

tarti nėra lengva. Jis yra labai šakotas, ir tos šakos yra skirtingo pobūdžio. Mąstymą apie jį galima pradėti nuo to, kad jis yra labai kūrybingas. Jis paėmė kokią tiesą ar faktą ir tuoj pat iš jo rankų išėina apie tai sukurtas išsitarimai. Maceina nemėgsta analizuoti, t. y. domėtis atskirais faktais, kaip sudedamosios sistemos dalimis ir vargti su jų derinimu. Jam atskiri faktai, kaip sudedamosios dalys, plaukia iš pačios sisteminės viršūnės organiškumu būdu. Dėl to jis yra konsekvencijų filosofas. Šis jo dvasios pobūdis bus priežastis to fakto, kad jo knygos yra lengvai skaitomos ir dėl to jo mokslas turi didelės įtakos ateitininkijos tarpe ir šalia jos.

Sritis, kuriomis Maceina domisi, yra daugiausia teologinio, dorinio ir literatūrinio pobūdžio. Gamtos pasaulis jo nedomina. Kur baigiasi žmogus ir Dievas, kaip asmeninė būtybė, ten baigiasi Maceinos domėjimosi laukas.

Maceinos galvojimas eina iš aukšto žemyn. Tai liudija šie jo "Niekšybės paslaptys" sakiniai: "Tiesos plotis apima tad ir žodį, ir mintį, ir daiktą, ir daikto primavaizdį. Kiekvienas aukštesnis laiptas čia yra matas žemesniajam: mintis žodžiui, daiktas minčiai, pirmavaizdis daiktui." Nors daiktas yra vadovas Maceinos minčiai, tačiau jis būti išmatuotas kuo nors aukštesniu už jį." Tuo daikto matu "yra dieviškasis jo pirmavaizdis, pagal kurį jis buvo sukurtas" (105 psl.). Stebint, kaip Maceina daikto pirmavaizdį pažinimo reikalui stato pirmiau už daikto realybę, tenka jį laikyti idealistinės filosofijos atstovu mūsų visuomenėje.

Tai dar labiau paaiškėja, kai Maceina kalba apie melą. Melas jam galų gale yra faktiškumo įamžinimas ir dieviškumo paneigimas. "Kam faktas yra aukščiausia norma bei matas, tam Dievo nėra" (ten pat 106 psl.). Toks faktiškasis žmogus Dievą atmeta "žymiai giliau, negu bet koks teorinis ateistas." Tam yra melas pačia būtimi (106 psl.). Iš šių pasisakymų mes matome, kad faktiškumas, melas ir bedievybė Maceinai yra to paties galo reiškiniai. Tada darosi suprantamesnė prieštara pažiūra, kodėl dieviškasis pirmavaizdis pažinimo reikalui yra realines už kasdienybę.

Būdamas ištikimas savo politikiui statyti ant pasirinktos tiesos pagrindo, Maceina nesirūpi per daug savo statinių suvesti bendron sistemom. Kiekviena tezę, prie kurios Maceinos protas sustoja, atidengia jam tiek daug paslaptių, kad kiti dalykai jam lyg ir išnyksta iš akiračio. Kai Maceina kalba apie Kristų, jis jį supranta puikiai; kai jis kalba apie antikristą, jis jį supranta taip pat labai giliai. Kai Maceina kalba apie pasauliečio teises Bažnyčioje, jis jas supranta labai plačiai, kai jis kalba apie mokomąją Bažnyčios galia, jis, atrodo, nedaug palieka vietos pasauliečiui. Kai jis kalba apie politiką, jis ją stengiasi suvokti be jokio iš šalies ateinančių įtakų. Nėra abejonės, kad Maceina yra vienas iš tų, kurie mūsų tarpe giliausiai supranta krikščionybę.

Tačiau, kai jis pradeda kalbėti apie marksizmą, jis jį pratęsia net toliau, negu marksizmo kūrėjai buvo pramate.

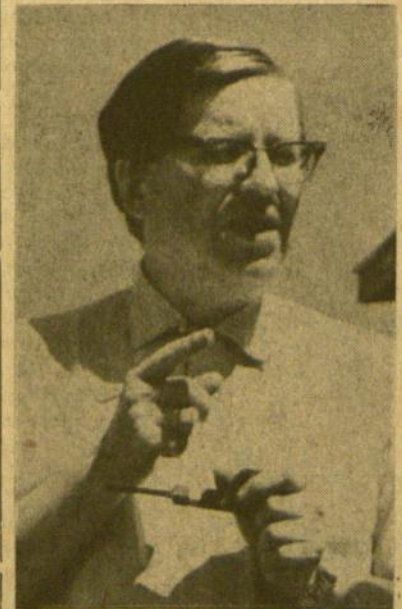
Ar tai yra prieštaramai? — Nėbūtinai. Tai yra gal būt tik labai geros įžvalgos padariniai. Maceina tiek daug pamato savo studijuojamoje tiesose, kad jų visų sistemimas pasilieka anapus jo dėmesio lauko. O pagaliau tas sistemimas yra toks uždavinis, kuris bus uždaviniu tol, kol maštantis žmogus gyvens.

Juozas Girnius

Juozas Girnius filosofinis mas-

tymas eina savitu keliu. Girnius nėra tokio pobūdžio, kad jį suviliotų kokia sistema, jo paties ar kito. Priešingai, jis yra labai jautrus atskiram atvejui, konkrečiai, net labai nepatogiai, būklei. Ją jis ne tik jautriai išgyvena, bet ir paėmė savo mąstymo išsitarime tašku. Dėl to jis domisi žmogumi be Dievo ir gilinaisi šią problemą visoje galimoje literatūroje. Dėl tos pačios priežasties jis gilinaisi ir i tautines išsivijos problemas, bandydamas rasti šiam, tokiam ne filosofiskam klausimui, kiek galint gilesnį supratimą ir teisingesnį sprendimą.

Girnius aktualybės filosofiją gerai pailiustruoja jo požiūris i laiką ir amžinybę. I amžinybę jis eina per laikinybę. Jam laikas yra duotas ne tam, kad jo būtų išsižadama (Žmogus be Dievo, 280 psl.). Tačiau iš kitos pusės jis randa kad laikinybė, šis ar kitas gyvenimo momentas, iš viso yra galimas tik dėl to, kad yra amžinybė. Dėl to kiekvienoje aktualybėje, net tokioje, kurioje labai ryškų įvairių būties nepritekliai, Girnius yra pasirengęs regėti daugiau negu vien atsiktiny-

Dr. Juozas Girnius (Nuotr. K. Ambrozaičio)

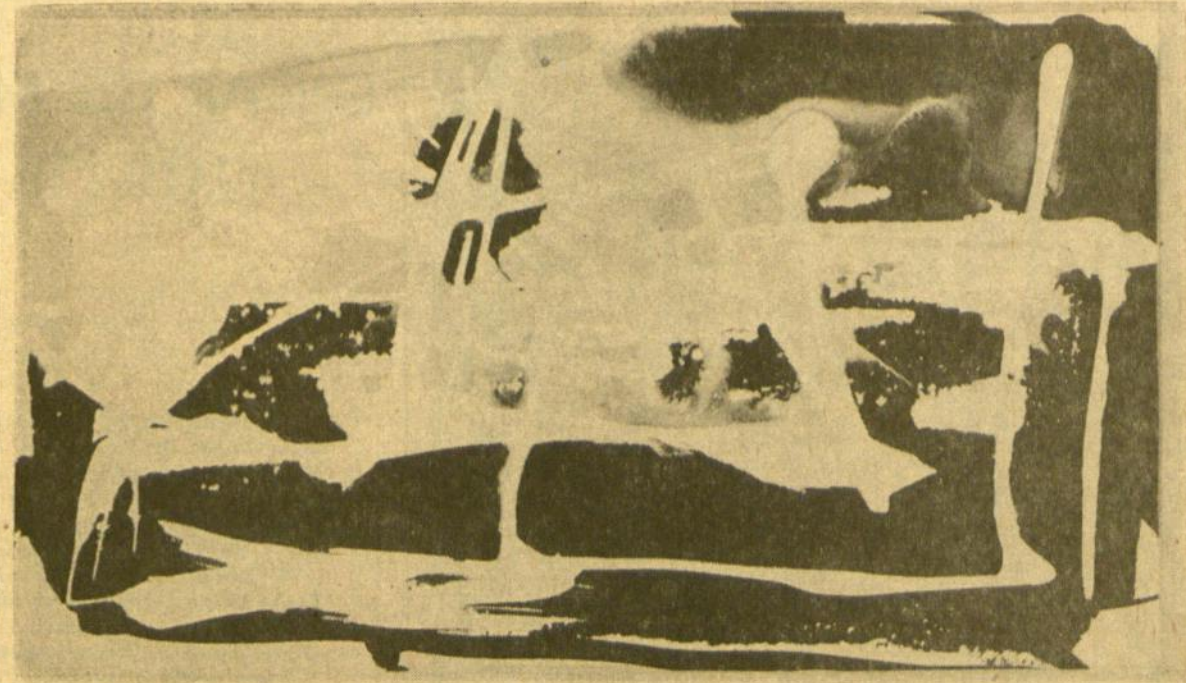
be. Kiekviena laikinybė jam yra iš naujo atgimstanti amžinybė, nors ribotuose matavimuose.

Girnius iš tikrųjų yra aktualios konkretybės filosofas. Jam tinka jo paties žodžiai, sakomi apie žmogų be iliuzijų: (ten pat 382 psl.). Įdomu, kokia yra ta blaivuma, kurią beiluzinis žmogus gali atrasti savo konkrečioje, pilnoje trūkumų egzistencijoje?

Ta blaivuma Girniui yra prasmė. Ateizmas Girnius atmeta dėl to, kad jis yra beprasmiškas. Jeigu mes norėtume klausyti, kuo vardu yra Girnius Dievas, reiktų, be rods, atsakyti, kad jo vardas yra "Prasmė". Bet ką reiškia ši Prasmė? — Tai nėra lengva atsakyti. Ji stovi kažkur anapus fatalizmo, anapus pigaus laimės ieškojimo, anapus iliuzijų. Tačiau jį Girniui yra labai reali. "Ar rasdamas už ką mirti, žmogus be Dievo pačiu šiuo faktu neįrodo randęs ir prasmę?" (ten pat, 523 psl.).

Kai Girnius toliau ieško savo Prasmei turinio. Jis neišsiverčia be dviejų "senoviškų" sąvokų: be idėjos ir be tikslo. "Tikslią žmogui ižiebia tik idėja, uždegdamos ryžtimi imtis savo gyvenimo įprasminimo ne daiktų kaupimu, o paties žmogaus dvasinių galių realizavimu" (t. p. 502-503 psl.).

Tačiau tai nereiškia, kad žmogus yra savo paties prasmė. "Be Dievo nėra nieko tikrai nelygstamo: kai viso matu išskyla pats žmogus, visa sureliatyvėja tik istorinėmis apraiškomis" (t. p. 381-382 psl.). Asmeninis Dievas Girniui ateina kaip tam tikra būtinybė, kaip neišvengiamybė, be kurios nėra įmanoma suvokti būtinybę, kaip neišvengiamybę, be kurios nėra įmanoma suvokti žmogiškąjį realybę. Prie Dievo buvimo jis prieina ne pozityvių įrodymų keliu, bet negalėjimo paneigti keliu. Šia prasme Girnius, atrodo, pasijunta panašioje situacijoje, kaip Camus

Jonas Kelečius Iš parodos ALT sąjungos namuose, Bostone

PIEŠINYS IR EKRANAS

Robbe - Grillet "Labirinte"

PETRAS MELNIKAS

Kad visi menai, kaip tapyba, literatūra, muzika, žengia kartu, vienas kitą papildydami, vienas kitą įtaigodami, net vienas kitą stengdamiesi pralenkti, aišku. Iš menų istorijos. Klasikinė tapyba, raštas, muzika — telpa klasikos rėmuose. Romantika, realizmas ir surrealizmas — kiekvienas iš jų — savo rėmuose talpina bet kokią to laiko meninę priemonę. Molis, smuikas, spalva, žodis, formuodamiesi pagal srovinių, pasaulėžiūros ar mados ritmą, vienas kitą "mada" papildoma, vienas kitą praturtina, bet kartais visa taip "susikryžiuoja", kad nauja srovė — nauja tendencija net sulaužo sunkiai pasiduodančias formas, kurios dažnai atrodo, lyg jos to srovinio lietaus neturėtų būti per daug drėkinamos.

Viena iš tokių kietesnių, "ne-liestinų" formų, atrodo, būtų romanas. Susiformavęs gal nedėkingais ir jam per griežtais realizmo laikais ir dėlto ne per daug pasikeičius sekančiais neoromantikos, surrealizmo ir kitų srovių įtakoję. Šiandien tačiau romanas drasesniųjų novatorių yra mėginamas įtaigoti naujų meno proektoriai — abstraktus paveikslas ir ekrano — šviesomis.

Vienas iš jų yra prancūzas Robbe - Grillet, 1953 m. parašęs "Les Gommès", 1955 m. laimėjęs "Prix de Critiques" už savo romaną "Le Voyeur", 1957 m. parašęs "La Jalouisie", 1950 m. išleido "Dans le Labyrinthe", kuriame dominuoja vieno kambario smulkmenišką aprašymą (kambario kuriame herojus romano gale... miršta) ir vienas

atvaizduotas tėvas jėzuitas Panoloux, kuris sako: "Mano broliai, atėjo momentas, kai reikia arba viską tikėti, arba viską paneigti; kas tačiau iš jūsų drįstų viską paneigti?" (t. p. 471 psl.). Aiški negalimybė paneigti visą žmogaus prigimtį priverčia Girnių tikėti Dievą. Konkretus žmogus, net tuo būdu, kaip jis elgiasi tra-giškoje savo situacijoje, Girniui liudija Dievą. "Nors ir paniręs kaltės tamson, jis liudija savyje žmogų pačiu savo nepasitenkinančiu nerimu" (t. p. 391 psl.). Ir šis nerimas, atrodo, daugiau negu kas kitas igalina Girnių kalbėti apie transcendentinį Dievą.

Pabaigos žodis

Tokie yra šio šešiasdešimt metų laikotarpio ateitininkai filosofai. Kaip matome, jie yra labai skirtingi. Be abejo, jie turi tarp savęs bendrą pagrindą, kurį tačiau aptarti nėra lengva. Atrodo, kad tuo bendru pagrindu jiems pirmoje eilėje yra būties optimizmas. Jie savo mąstymą pradeda ne nuo visko paneigimo, jiems

anai apie dėžutę, luošą senį, klie-di... mato save, kaip jį sužeista įnešė i šitą kambarį, ir... miršta.

Epiloge daktaras, kuris jį gy-dė, atidaro dėžutę ir randa joje sužadėtinės laiškus vienam kareiviui i pafronte. Vėl, kaip ekrane, pakartojamas jau mirusio kareivio klaidžiojimas mieste, jis kavinėje, koridoriuose... (pradeda lyti...) vėl piešiamas kambarys, kur jis mirė, vėl koridorius, durų anga... ir miestas...

Turinys atrodo, kaip ištęsta novelė. Bet gal čia kitaip ir negalėtų būti. Viskas slenka iš lėto. Vaizdai, smulkmeniškai daiktai, net dulkių nuosėdų brėžiniai ant baldų, sienų ir lubų plyšių detalės, kareivio žingsniai ant sniego, gatvės lempos, namų fasadai, ka reivinių lovos, kavinės vidus ir žmonių išraiškos ir išsėdėstymas joje atrodo kaip scenos aprašymai dekoratoriui ar filmų direktoriui. Robbe Grillet čia tikras grafikas, jis piešia, rodo skaitytotojui tikslu, vos ne matematišką (pvz. vartoja tikslus nuotolio išmatavimus) vaizdą, kuriame iš lėto juda jo kareivis.

Lėtumas ir kareivio nepasitikėjimas žmonėmis įveda lauktinumą, misteriją, nykumą, kurie su ten duodama maža intriga meniškai liejasi. Kontrastą inešas elementas yra ekraninis vaizdų traktavimas. Kambarys, kareivis lauke ir kavinė yra rodomi labai dažnai (gal per dažnai).

Šių dienų madingoji abstrakti tapyba turi nemaža bendro su modernia muzika. Bet, kai abstraktus piešinys yra jungiamas kone su ekrano technika romane, gaunasi visai nauja jo struktūra ir, kaip moderniam paveikslo, savotiškas absoliutinis menas. Verta, atrodo, ir mums bent pra-bėgom susipažinti ir žinoti "ką" ir "kaip" kiti šioje srityje daro.

šis tas yra, ką jie stengiasi pa-žinti.

Kitas brožas, bendras jiems visiems, yra filosofo atsakomybės sąmonė, skatinanti juos duoti pil-ną būties apyskaitą, jos nesusiaurinant ir neiškreipiant. Dėl tos priežasties jie yra atviri įvairių krypčių filosofiniams ieškojima-mams, bet iš kitos pusės jie nesiduoda uždromi krypčių siaurumo-se. Dėl savo atsakomybės pa-jautimo jie nėra atitrūkę nuo gyvenimo, kas gresia daugeliui filo-sofų, bet yra persiėmę savo lai-ko problemomis.

Ši filosofijos laikotarpį istorija be abejo įvertins kaip labai vai-singą. Toliau žodis tenka jau-najai ateitininkijos filosofų kar-tai, išaugusiai jau Vakaruose. Jų jau esama įvairiuose universite-tuose. Reikia tikėtis, kad ji per-ims ateitininkiškos filosofijos vėliavą ir neš ją toliau. Jų užda-vinys naujose sąlygose anaipol nėra lengvesnis. Jie stovi prieš naujais atžvilgiais išplitusias problemas. Tačiau jeigu jie drįs jų neapeiti, kaip išdrįso senieji, tai ir jų mąstymą palaima bus didelė.

Naujas Lietuvių katalikų mokslo akademijos leidinys

Lietuvių katalikų mokslo aka-demija, po antrojo pasaulinio karo atgaivinta ir veikianti lais-vajame pasaulyje, su centru Ro-moje, ištikimai tesia savo seną tradiciją, kas treji metai šauk-dama Akademijos narių suvažiavimus. Šeštasis Lietuvių katali-kų mokslo akademijos suvažiavi-mas įvyko 1964 metais rugsėjo 4-7 dienomis New Yorke, Fordha-mo universitete. Suvažiavimo darbų programoje buvo skaityta daug įvairių svarbių pranešimų ir paskaitų. Pilnates posėdžiuose paskaitas skaitė dr. Juozas Na-vickas tema "Vertybių prasmė materializmo akivaizdoje" ir Si-mas Sužiedėlis tema: "Lietuvių tautos kova dėl raidės". Be to suvažiavimo metu įvyko atskirų mokslo sekeijų posėdžiai, kuriuose buvo skaityta daugiau negu 20 specialių paskaitų. Šalia filo-sofijos, teisės, istorijos, medicinos, politinių ir socialinių, pedagogi-kos ir psichologijos bei tikslųjų gamtos mokslų ir literatūros sri-ties paskaitų Lietuvos tikintie-siems didesnės svarbos turi Teo-

logijos sekcijoje skaitytos paskai-tos. Pirmąją paskaitą tema "Psi-choanalizė katalikiškosios dok-trinos šviesoje" skaitė jau miręs Europos Lietuvių vyskupas dr. Pr. Brazys. Kunigas dr. Valde-dama Akademijos narių suvažiavimus. Šeštasis Lietuvių katali-kų mokslo akademijos suvažiavi-mas įvyko 1964 metais rugsėjo 4-7 dienomis New Yorke, Fordha-mo universitete. Suvažiavimo darbų programoje buvo skaityta daug įvairių svarbių pranešimų ir paskaitų. Pilnates posėdžiuose paskaitas skaitė dr. Juozas Na-vickas tema "Vertybių prasmė materializmo akivaizdoje" ir Si-mas Sužiedėlis tema: "Lietuvių tautos kova dėl raidės". Be to suvažiavimo metu įvyko atskirų mokslo sekeijų posėdžiai, kuriuose buvo skaityta daugiau negu 20 specialių paskaitų. Šalia filo-sofijos, teisės, istorijos, medicinos, politinių ir socialinių, pedagogi-kos ir psichologijos bei tikslųjų gamtos mokslų ir literatūros sri-ties paskaitų Lietuvos tikintie-siems didesnės svarbos turi Teo-

G E L E S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZAUSKŪ
Beverly Hills Gėlinė
3443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

1970 Chrysler Newport
Kaina nuo \$2,995.00
NEWPORT — 300 — NEW YORKER

Newport 2-dr. Hardtop
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 Archer Ave. - Phone VI 7-1515

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Chicago Savings and Loan Association NEW RATES

FEDERAL SAVINGS AND LOAN SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED INSURANCE CORPORATION

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.

6% PER ANNUM OF \$5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity	5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity
5 1/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 OR MORE 6 Month Maturity	5 1/4% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS \$100.00 Minimum
5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS	

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.
JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

Nauja didaktinė Anatolijaus Kairio drama

PRANAS VISVYDAS

Anatolijus Kairys, PĀLIKIMAS. Vieno veiksmo, trijų paveikslų drama. Išleido "Laiskai Lietuviams", 1969 m. Ilustravo dail. Zita Sodeikienė. Kaina \$2.50. Gaunama ir "Drauge".

Šių laikų keturkampė problema (tėvai ir vaikai, gerbūvis ir dvasinis nuosmūkis) lietuvių tarpe įgyja dar vieną aštrų kampą — nutautėjimą. Mažai tautai nutautėjimas yra gėla, todėl nereikia stebėtis, jei dėl to jaudinasi laikraščių redaktoriai, visuomenininkai, rašytojai ir patriotiškai nusiteikę dramaturgai.

Anatolijus Kairys "Palikime" mėgina simboliškai parodyti, kas atsitinka, kai tėvas atsirišo nuo lietuviškų tradicijų, kai jis neleidžia sūnui bendrauti su saviškiais, kai tenkina kiekvieną sūnelio užgaidą, galvodamas tuo sudaryti sąlygas jo karjerai. Tėvo ciniškas turto krovimas ir bodėjimasis kultūra irgi prisideda prie sūnaus moralinio sužlugdymo. Ilgainiui sūnus suseraga nepagydoma dvasios anemija. Tarp jo ir tėvo atsiveria praraja. "Kas tėvui buvo prasmė, sūnui tuštybė. Ką tėvas vertino, sūnus niekino. Ką tėvas kūrė, sūnus griovė".

Pirmame paveiksle mirštantis profesorius palieka visą knygyną mylimam sūneliui Taurui, bet tas, pragmatiškas darbo žmogus, knygų nenori. Yra vedęs svetim-

Anatolijus Kairys

tautę ir jo vaikai nemoka lietuviškai. Jis tikėjosi iš profesoriaus ne knygų, bet kelių tūkstančių dolerių. Tauro sesuo Gabija simbolizuoja kilnią lietuvių motiną, auklėtoją. Ji pasiryžta perskaityti knygas. Profesorius palieka ir laišką, krauju parašytą ir atsiųstą iš Mirties Krašto (Sibiro). Laiškas kaupia Tiesą, Viltį, Tikėjimą, Gyvenimą. Jo atplėšti, neperskaičius knygu, nevalia. To stebuklingo laiško, tartum šventojo Gralio, trokšta ponas M. Auksinus ko arba "hipiškiausio hippio" tėvas. Tačiau Gabija laiškuičio ne-

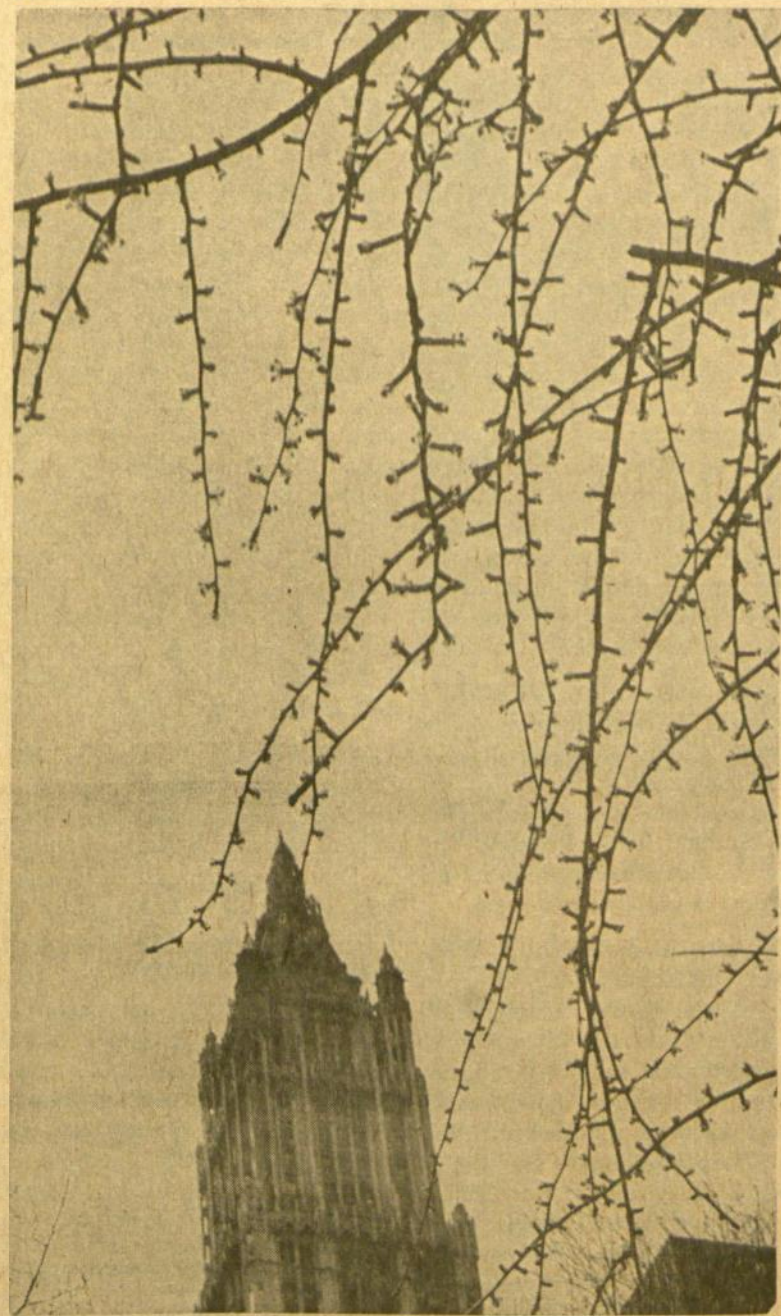
nori atiduoti net už 100,000 dolerių.

Antrame paveiksle atsiskleidžia Pono M ir Auksinuko praeities ryškiausi bruožai. Priekaištingos paaiškinimus įterpia Pono M. sąžinės balsas ponas N, freudiškasis superego, drožiantis tiesiai akis.

Žvelgiant į vaidinimą pro Anat. Kairio estetinės teorijos tinkla, kurį jis neseniai yra numetęs "Seštojoje Pradalėje" (374 psl.), paaiškėja, kad autorius nemylė nei "hipiškiausio hippio", nei jo menkavertiško tėvo. Pradalėje Kairys dėsto: "Rašyti reiškia aistringai ką nors mylėti. Tik aistringai mylės karą gali sukurti baissaus žiaurumo scenas... Tik aistringai pamilęs žmogų, gali apdainuoti jo idealą, garbinti jo net abejotinos vertės žygius...". Pagal šią teoriją, Tolstojus būtinai turėjo mylėti karą (kas yra netiesa), nes puikiai aprašė Borodino mūšį. Anat. Kairiui tuo tarpu hippio vaidinimas visiškai nesiseka: išeina trafaretiška, laikraštinė karikatūra. Nesimato žmogaus. Gal čia autoriui ir stigo tos aistringos meilės, apie kurią jis aistringai kalba "Pradalėje"? Taip pat ir nelaimingo tėvo, pono M, situacija dramoje irgi yra nedėkinga. Jis visą laiką atrodo lyg miriop pasmerktas nusikaltėlis, kurį aršus valstybės prokuroras be perstojimo čaižo kaltinimų ir pamokymų botagais.

Sunku įsivaizduoti gerą dramą be trupinėlio užuojautos traagiškam herojui, kad ir labai suklydusiam. Argi nesigailime karaliaus Lyro, argi neraudame drauge su juo, nežiūrind, kad jis vienu metu buvo garbėtroška, trumparegis, despotiškas tėvas. Šešypyras senąjį Lyrą apgaubia skaidrinančia gailėsio atmosfera. Per kančią Lyras išsilaisvina iš nuodėmės.

"Palikime" gydančios atmosferos nėra. Pro šaltą simbolizmą prasiveržti ponui M neįmanoma. Už nusikaltimą tautai jis nenusipelnė nei pasigailėjimo, nei vilties, nei meilės "Mano vaikas! Mano sūnus... Mano Auksinukas, mano", šaukia jis vaiduokliškam sūnui, kai tas, gitara apsišarvavęs, vaiposi scenoje. Tėvas sukniumba ir miršta širdies smūgio pakirstas. Nusikardė pono N (superego) variantis kvatojimas. Tuo metu Gabija ir Tauras, stebuklingai atsivertęs gerojo pulkingo laiško, tartum šventojo Gralio, trokšta ponas M. Auksinus ko arba "hipiškiausio hippio" tėvas. Tačiau Gabija laiškuičio ne-

Pumpurai jau sprogo...

Nuotrauka V. Maželio

Kalifornijos aguona

Kelios mylios į šiaurę nuo pargarsėjusio Disneyland yra Fullertono miestas su puošnia valstybine kolegija, kur literatūros mokslus dėsto prof. dr. Elena Tumienė.

Tur būt, nėra Pietų Kalifornijoje lietuvių, kuris vienu kuriuo metu nebūtų klausęs prof. Tumienės paskaitos, ar jos puezijos skaitymo, ar to grakštaus koncertų programos pranešėjimo. Dr. E. Tumienė mėgsta kalbėti auditorijai. Tam ji negaili nei laiko, nei savo lyrinio jautrumo. Jos balse visuomet virpa tyra meilė literatūros grožiui, o ypač puezijai.

Geras dalykų žinojimas padėjo dr. E. Tumieniui įsitvirtinti amerikiečių akademiniuose sluoksniuose. Jos paskaitų šandien klausosi ir jaun. ir pagyvenę literatūros gerbėjai. Tačiau profesorė neapsiriboja vien tik lyginamąja literatūra. Ji yra poetė. Taip pat kiekviena praga ji kelia lietuvių kultūros savybes ir supažindina amerikiečius su mūsų tautos likimu. Ypatingai dėmesį ji kreipia į Kristijoną Donelaitį, kel dama ji viešumon, kaip didelio masto epiką.

Balandžio 9 d. Fullertono valst. kolegijos muzikos fakultetas surengė muzikos ir puezijos rečitalį, kuriame šalia jaunųjų orkestrantų poetė E. Tumienė skaitė savo eilėraščius anglų kalba, daugiausia išverstus iš turimų rinkinių. Čia nuskambėjo: "Waiting for God", "A Night in the City", "The Rhythm of the Earth" ir kiti kūrniai. Pabaigai poetė interpretavo romantišką "Califor-

nia Poppy" - eilėraštį, kurį, kaip "Kalifornijos aguona", randam rinkinyje "Karaliai ir šventieji".

"Kalifornijos aguona" anglų kalbon yra išvertęs Donelaičio "Metų" vertėjas Nadas Rastenis. Poetė glaustai supažindino klausytojus su "Eglė-žalčių karaliene", kadangi pasakos įvaizdžiai pinasi eilėraštyje, ir su tais gyvenimo įspūdziais, iš kurių kilo aguonos tema. Tada eilėraštį ji paskaitė angliškai, o po to lietuviškai. Lietuviškai deklamacijai pritarė muzikinis trio: Douglas Ischar celo. Mary Ann Brown — pianinas ir Jenifer McKenzie fleita.

Jaunieji koncertantai buvo pasipuošę lietuvių dailės gaminiais. Ilgaplaukis čelistas turėjo pasišėš gražų tautinį kaklaraištį, o fleitistė su pianiste sukniabs dabino gintaro sagėmis.

Ne patosu, ne išradinga metafora šneka poetė Tumienė. Jos poetinis itaigumas glūdi paprastume, tiesioginiame, šiltame kontakte. Dažnai eilėraščio pabaiga yra apvainikuojama šypsniu.

Ji mėgsta žaisti žodžiais ir fo-

netiniais sąskambiais. Tikėjimas, humanizmas, meilė, taikos troškimas ir Lietuva sudaro poetės dvasinį audinį.

Pr. Visvydas

• Kokle mėgjamiausi romanų herojai okup. Lietuvoje. "Lietuvos Pionierius" keliuose numeruose skelbė moksleivių pasisakymus apie tai, koks jų mėgstamiausias herojus, kuo jie svajoja būti ir pan. Viename numeryje, sausio 28 d., paskelbti tokie kelių jaunuolių pasisakymai apie jų mėgstamiausius herojus: E. Valiuškis, iš Vilniaus, pasirinko tokiu herojum Jūrų Skrajūną, pagrindinį G. F. Cooperio knygos "Jūrų burtininkė", veikėją. Kodėl? Dėl to, kad "jis netarnauja jokiai karalienei". Vyt. Dabašinskas, iš Kauno tokiu herojum vėl parinko Vakarų literatūros veikėją — Jules Verne Robertą Grant, iš romano "Kapitono Grant'o vaikai". ("Tai — drąsus ir sumanus berniukas"). Algis Staškūnas, iš Radviliškio, ypatingai vertina kito prancūzo A. Dumasa, herojų D'Artagnan ("Trys muškietininkai") — tai "drąsus,

pasitikintis savim žmogus"). Vytenis Šikšnyš, iš Veprių, Ukmergės raj., pareiškė, kad jo mėgstamiausias herojus — Sherlock Holmes, nes jis "labai įdomiai ir greitai sukuria savo priešų paveikslus". (E)

• Čiurlonio simfoninė poema "Miške" atlikta Taline. Lietuvis dirigentas Jonas Aleksa kovo mėn. Taline, "Estonijos" salėje vadovavo orkestrui, atlikusiam M. K. Čiurlonio "Miške" ir Sibelijaus kūrinius. V. Noreika atliko operų arijas.

SACRED HEART SCHOOL
Resident School For Boys
Grades 4 Through 8
BROTHERS OF THE SACRED HEART SCHOOL
ANDOVER, MASS. 01810

PARDUODAMI IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida
Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

HIGH RATES
Paid Quarterly

5% PASSBOOKS	6% \$5,000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5 1/2% \$1,000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN	5 3/4% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

Savings Insured to \$20,000
Highest reserves

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

Fotografav žavioms nuotakoms

The Paul Studio

MODERN. FOTOGRAFO NAMAI

SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS

3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. YARDS 7-5858

NURSING HOME

Ligoniai ir seneliai maloniai globojami

rūpestingoj 24 valandų gailėstingų seselių priežiūroj. Jaukus, švarus namai. Ligoniai priimami trumpam arba ilgam laikui.

Informacijai skambinkite nuo 9 v. ryto iki 5 v. popiet Chicagoje tel. PO 7-0365; Oak Lawn 636 3850

PARKSIDE GARDENS NURSING HOME

5701 West 79th Street
Oak Lawn, Illinois

Kultūrinė Kronika

• J. Balčikonui šiemet būtų 85 metai. Kalbininkas prof. J. Balčikonis, miręs 1969 m., jei būtų gyvenęs ilgiau, kovo mėn. 25 d. būtų sulaukęs 85 m. amžiaus. J. Balčikonio gimimo sukaktį paminėjo keli okup. Lietuvos laikraščiai ir visuose pabrėžti jo nuopelnai lietuvių kalbai, lituanistikos mokslui. "Tiesa" (kovo 25 d.) priminė, kad prof. J. Balčikonis buvo aistringas žodžių rinkikas. Jis Lietuvių kalbos žodyną buvo redagavęs per 24 metus (1930 - 1954). Buvo surinkta ligi 2 milijonų žodyno lapelių, gi dabar jų jau esama arti 3 milijonų.

Dabar išleisti septyni Lietuvių kalbos žodyno tomai, ir pirmuosius tris suredagavo pats Balčikonis. Žinoma, kad naujieji tomai

SAVE AT Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608
Peter Kazanauskas, President Tel. 847-7747

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$10,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY

6% PER ANNUM

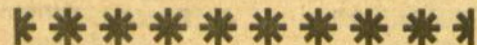
5% PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNT

OFFICE HOURS
Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M.
Thursday, 9 A.M. to 8 P.M.
Saturday, 9 A.M. to 1 P.M.
No Business Transacted on Wednesday

Paid and Compounded Quarterly
NOW INSURED TO \$20,000.

NAUJI LEIDINIAI

— **TECHNIKOS ŽODIS**, 1970 m. sausio — balandžio mėn. Nr. 1-2. Leidžia Amerikos Lietuvių inž. ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. Redaktorius: G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Techn. redaktorius: J. Slabokas. Administracijos adresas: A. Par-gauskas, 6643 S. Francisco Ave., Chi-cago Ill. 60629. Metinė prenume-rata 6 dol., studentams — 2 dol.

Šio dvigubo ir stambaus "Tech-nikos Žodžio" numerio viršelių sko-ningai puošia skulptoriaus P. Alek-sos pėrykščiam Mokslo ir kūrybos simpoziumui sukurti emblema. O ir visa šio numerio medžiaga liečia kaip tik aną mūsų mokslininkų su-važiavimą Chicagoje.

Neabejotina, kad tai buvo vienas iš šviesiausių lietuviškųjų įvykių praėjusiuose metuose. Bendrojo mū-šio spaudoje savo laiku daug ir pa-lankiai apie tai rašyta. Buvo skel-biami įvairių posėdžių aprašai, duodamos kai kurių paskaitų san-traukos. Tik šiaip spaudoje labiau buvo akcentuojami humanitariniai dalykai: grožinė literatūra, bendra-jį kultūrinį gyvenimą liečią simpo-ziumai, kalbotyra, filosofija, žurnali-stika ir pan. Techniškieji moks-lai tuos aprašus buvo lyg ir nus-kriausti, kadangi informacija apie juos suorganizuoti jau reikta to ar kito mokslo specialistų.

Šitai dabar padaryta kaip tik šia-me "Technikos žodžio" numeryje. Žurnalas sudėta gausaus būrio techniškųjų mokslų specialistų, daktarų bei profesorių simpoziumo dienose skaitytų paskaitų ir atskirų sričių simpoziumuose kel-tųjų minčių santraukos, čia pat duodant paskaitininkų bei pokalb-čių dalyvių nuotraukas, drauge supažindinant su pačiais mokslini-kais ir jų mokslinė bei studiji-ne veikla. Leidinio puslapius ne-trūksta ir šiaip įvairių ano Moks-lo ir kūrybos simpoziumo nuotraukų.

Visa čia sukaupta medžiaga šitas "Technikos Žodžio" numeris yra labai vertingas, išliekantis ir atei-čiai.

— **AABS** — Association for the Advancement of Baltic Studies. Bulletin of Baltic Studies. February 1970, Number 1. The Bulletin of Baltic Studies is published quar-terly in February, May, August, and November by the Association for the Advancement of Baltic Studies. Annual membership dues (10 dol.) include a subscription; other subscribers 5 dol. a year; single cop-ies 2 dol. All payments should be

made in US dollars. Address all correspondence (manuscripts, communications regarding articles, book reviews, and letters to the editor) and inquires on subscrip-tions and on advertising to the Editor, Bulletin of Baltic Studies, 471 Bay Ridge Avenue, Brooklyn, New York 11220.

The Editors and Publishers assume no responsibility for contribu-tors' opinions. Copyright 1970 by the Association for the Advancement of Baltic Studies, Pacific Lutheran University, Tacoma, Washington 98447.

Leidinyje yra didžiai vertingas lie-tuvių, latvių ir estų bendradarbia-vimo rezultatas, įvairios mokslin-kuos tyrinėjimus, studijose bei ir šiaip mokslinėje veikloje liečiant Pa-baltijo tautų temas ir problemas. Šio viso bendradarbiavimo o taipgi ir šio leidinio šaknis yra Pir-moji baltiškiųjų studijų konferen-cija Marylando universitete 1968 metų pabaigoje. Kruopščiai paruoš-tame 36 psl. leidinyje — biulete-nyje labai akivaizdžiai matyti, kas baltiškiųjų studijų srityje lig šiol yra daroma ir ko galima tikėtis ar-timoje ateityje. Bet apie tai ir apie šį leidinį plačiau šios dienos Kerti-nėje parašėte.

— **LUX CHRISTI**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 1 (60). Leidžia ALRK Kunigų Vienybė. Redaktori-us: kun. A. Juška, 1515 S. 50 Ave., Cicero, Ill. 60650. Techniškasis re-daktorius: kun. P. Činikas, MIC, 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629. Administratorius: kun. dr. Z. Smil-ga, 155 Washington St., Middle-town, Ct., 06457.

Be kita ko, šiame numeryje apie krikščionybę ir pasaulio erdves už-valdžiusį žmogų rašo kun. A. Bal-tinis. Prel. Lado Tulabos straipsniu minima šv. Kazimiero kolegijos Ro-moje 25 metų sukaktis. Lietuvių ir anglų kalba spausdinamas okupuoto Lietuvos Vilniaus vyskupijos 40 kunigų raštas — pareiškimas So-vietų Sąjungos ministrų tarybos pirmininkui. Šį kartą religiniam po-kalbiui užkalbinami trys lietuviai katalikai pasauliečiai: dr. Z. Ašok-lis, visuomenininkas Albinas Dzir-vonas ir pedagogas Pranas Razmi-nas.

— **PLIENO SPARNAI**. Metraš-tis. I dalis. 1970 m. Leidžia Ame-rikos Lietuvių aero klubas Chica-goje. Redakcija: V. Peseckas ir E. Jasiūnas, 2846 West 63 rd. St., Chi-cago, Ill. 60629. Techn. redaktorius: J. Slabokas. Administracija: F Gra-montienė, 6640 S. Fairfield Ave., Chicago, Ill. 60629. Leidinio kai-

na 2 dol.

Turinys: Lietuvos karo aviacija; Lietuvos aviacijos pirmieji; Kokia buvo mūsų karo aviacija; Oro trau-kinys; Lakūno nuotykių; Antroji vieta pasaulyje; Kelias į aviaciją; Prisiminimai iš sklandymo mokyk-los Nidoje; Amerikos Lietuvių ae-ro klubas; Mūsų mirusieji. Leidinio puslapiai iliustruoti nuotraukomis, liečiančiomis mūsų aviacijos istori-ją.

— **Kun. A. Liūma, S.J. GYVO-SIOS DVASIOS UZDAVINIAI MATERIALIZMO AKIVAIZDOJE**. Atspaudas iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos SUVAŽIAVI-MO DARBU VI tomo, 99-130 psl., Roma 1969 m.

— **Kun. A. Liūma, S.J. I MOKS-LĄ IR KŪRYBĄ**. Atspaudas iš Lie-tuvių katalikų mokslo akademijos SUVAŽIAVIMO DARBU VI tomo, 451-459 psl., Roma 1969 m.

Tai Akademijos pirmininko kal-ba, atidarant LKMA šeštąjį suva-žiavimą 1964 metais New Yorke. Gaila tik, kad Pirmininkas savo kalboje, cituodamas garsiąją Ado-mo Mickevičiaus "Odę jaunystei", naudoja si 1919 metų vertimu lietuvių kalbon, kai tuo tarpu tą pačią odę lietuvių kalbon vėliau nepalyginti sklandžiau yra verte pirmieji mūsų poetai. Naudojis čia 1919 metų vertimu, reiškia ko-ne tą patį, ką mokytiš "Tėve mū-šy" iš aštuonioliktojo šimtmečio mūsų religinių knygų.

— **Marius Katiliškis, DUOBKA-SIAI IR PASKENDUSI VASARA**. Tai dvi šio žinomo mūsų rašyto-jo novelės. Mokomajam reikalui iš-leido Pedagoginis liuanistikos in-stitutus Chicagoje 1969 m. Autoriui sutikus, persispausdinta iš knygos "Šventadienis už miesto".

— **J. Savickis, AD ASTRA**. Ma-žoji biblioteka. Dvi novelės. Išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1970 m. Mokomajam reikalui persispausdinta iš J. Savickio knygos "Novelės". Redagavo Do-mas Velička. Leidinys 16 psl.

— **Vincas Krėvė, DAINA APIE ARĄ IR UŽKEIKTA MERGA**. Ma-žoji biblioteka. Išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1970 m. Mokomajam reikalui pers-

pausdinta iš V. Krėvės "Dainavos šalies senų žmonių padavimų" 15 —tos leid. Redagavo Domas Velička. Mecenatas JAV LB Švietimo taryba. Leidinys 16 psl.

— **Julius Kaupas, DAKTARAS KRIPŠTUKAS PRAGARE**. Moko-majam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1969 m. Perspausdinta iš J. Kaupo knygos "Daktaras Kripštukas pra-gare". Leidinys 20 psl., jame yra minėtos knygos Žangos žodis ir an-traištinė pasaka.

— **Vincas Ramonas, MIGLOTAS RYTAS**. Mokomajam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institu-tas 1969 m. Autoriui sutikus, čia perspausdinta novelė "Miglotas ry-tas" iš to paties vardo novelių rin-kinio. Leidinys 46 psl.

— **Antanas Škėma, APOKALIP-TINĖS VARIACIJOS**. Mokomajam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1970 m. Persispausdinta iš A. Škėmos kny-gos "Šventoji Inga". Redagavo Do-mas Velička. Mecenatas JAV LB Švietimo taryba. Leidinys 45 psl.

— **Antanas Vaičiulaitis, APAS-TALŲ IŠKELIAVIMAS**. Mokoma-jam reikalui išleido Pedagoginis li-tuanistikos institutas Chicagoje 1970 m. Autoriui sutikus, persispaus-dinta iš jo knygos "Pasakojimai". Šiame leidinyje randame tris Vai-čiulaičio pasakojimus — noveles: A-paštalių iškeliavimas, Kur bakūžė samanota ir Elenutės nuodėmė. Re-

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

SPECIALI KAINA \$10
Pusmetinis sušukavimas \$10
Pilna kaina \$15.00
MODERN IMPRESSION COIFFURES
THERESE RIZZONE, sav.
6655 S. Mozart — Tel. 776-7126
1/2 bloko į vak. nuo California ant 67-tos
Antr., treč. ir šešt. 9 iki 5:30
Ketv. ir penkt. 9 iki 9. Sekm. ir pirm. uždaryta.

dagavo Domas Velička. Mecenatas JAV LB Švietimo taryba. Leidinys 67 psl.

Pedagoginį liuanistikos institutą, davusį visą eilę čia minėtų mūsų rašytojų kūrybos ištraukų tokiose labai parankiose knygelėse, reikia sveikinti. Ypač besimokančiam jau-nimui jos bus ypač parankios, trumpai drūtai susipažįstant su mūsų rašytojais, kai tuo tarpu stori jų kūrybos tomai neretai jaunuosius iš karto atbaudo. Tik būtų buvę dar geriau, kad knygelių redaktorius ir leidėjas kiekvienos tokios knygelės pradžioje ar gale nebūtų pagailėję bent neilgo rašytojo ir jo kūrybos aptarimo. Pasidžiaugus čia septynių mūsų prozos reprezentantų tokiu patogiu pristatymu, dabar reikia ti-kėtis, kad Instituto nebus pamiršta ir lietuviškoji poezija. Tad lauksime ir jos tokių serijinių leidinių.

— **ŽIBURELIS**, 1970 m. Nr. 12. Cicero Aukštesniosios mokyklos laikraštėlis. Redakcija: Rūta Bartku-tė, Nina Bernardzik, Regina Baluty-tė, Paulius Laniauskas ir Vytenis Žygas. Nuotraukos Antano Zailsko ir Edvardo Šulaičio. Redakcijos glo-bėjas: mokyt. Zenonas Ašoklis.

— **EGLUTĖ**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Lietuvių vaikų laikraš-

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir tol
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai—pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu apdėti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

tėlis. Redaguoja ir administruoja Nekaltai Pradėtosios Marijos sese-rs. Adresas: Eglutė, Immaculate Conception Con. Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata 5 dol.

— **PIRMIEJI ŽINGSNIAI**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Kristijo-no Donelaičio liuanistikos mokyk-los Chicagoje mokinių laikraštėlis.

★

● **Okup Lietuvoje** teb lei-džiamos menuarinės literatūros knygos, kuriose apžvelgiami pir-miausia sovietiniam režimui arti-mi kūrėjai. Vilniuje neseniai išleista stambi knyga — "Atsi-minimai apie Petrą Cvirką." Paskelbti net 126 asmenų atsimi-nimai.

● **Paminklinių akmenų ap-sauga** tik dabar pradėdama rū-pintis okup. Lietuvoje, kai 98 procentai tokių akmenų, kaip ra-šo "Valstiečių Laikraštis", jau yra sunaikinti. Dar neseniai tu-ristai iš Rusijos nudaužė kepurę garsiajam akmeniui "Baravykui" Dumplių miške, Kretingos apylinkėse.

● **Vilniaus Pavaiškų galeri-joje** (buv. Katedroje) kovo 29 d. J. S. Bacho kūrinius atliko L. Digrys (vargonai) ir E. Digrys (smuikas), Maskvos P. Čaikovskio valst. konservatorijos aspi-rantas. Kovo 27 d. Vilniaus Pa-rodų rūmuose fortepjonu skam-bino tos konservatorijos studen-tas, P. Stravinskas.

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

5% PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Compounded Daily — Paid Quarterly

6% 2-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elek-trinių krosnių, radijo ir tele-vizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.

T V O R O S: įvairiausio alu-minijaus, plastikos, plieno, įvai-rių spalvų.

S T O G E L I A I
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus kon-strukcijos.
Naujaisi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.
FORMICA KABINETAI

KOSTAS BUTKUS
Telef. — PProspect 8-2781

MOTINOS DIENOS ŠV. MIŠIŲ NOVENA

Malonus Gerardari - Gerardare,

Šiuo turime garbės Jus kviesti įsijungti į Maldų puokštę už MOTINAS — gyvas ar mirusias.

Kiekvienais metais, besitariant Motinos diena, "Draugo" vienuolyno namas ypatingu būdu meldžiasi už visas gyvas ir mirusias MOTINAS, MOČUTES ir UOŠVES. Kiekvienas sūnus ir duktė gali suteikti savo motinai Motinos dienos proga dvasinę gėlių puokštę, įjungdamas savo motiną į šį bendrą maldų vainiką.

Pradedant gegužės 2 dieną, per visas aštuonias sekančias dienas Marijonų vienuolyne Chicagoje bus ŠV. MIŠIŲ NOVENA už MOTINAS, MOČUTES ir UOŠVES, gyvas ar mirusias, kurių vardai bus mums prisiūsti. Ši dovana teiks stiprybę ir globos Jūsų motiną gyvenimo užsiėmimuose, o jei ji yra mirus, prisidės prie jos amžinos laimės.

Tikimės, kad savo Motinos neužmiršite, jos vardą prisiūsite ir pridėta lapelį užpildę mums grąžinsite.

Jums dėkingi
Tėvai Marijonai
6336 S. Kilbourn Ave.
Chicago, Ill. 60629

MOTINOS DIENOS NOVENAI LAPELIS

Prisimindamas savo Motinos gerumą ir malonumą, nuoširdžiai prašau įjungti mano Motiną į šv. Mišių noveną, kuri prasidės gegužės 2 d. ir baigsis Motinos diena, gegužės 10.

Mano motinos, pamotės vardas () mirusi () gyva
Mano močiutės vardas () mirusi () gyva
Mano uošvės vardas () mirusi () gyva
Mano vardas ir pavardė

Adresas

Miestas Valstybė Zip

Mano auka Novenai \$.....

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Mė-
nų Certificate sąskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas divi-
dendus mokamas už
investavimo sąskaitas.

PINIGAI NEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● Pasisekusi dail. Jono Kelečiaus paroda Bostone. Paroda buvo atidaryta balandžio 18 d. „ALT“ sąjungos namuose. Jos ruošimu rūpinosi ir ją globojo Kultūriniam subvakariams rengti komisija. Parodos atidarymas iš Chicago Bostonan buvo nuskrudęs ir pats dail. Jonas Kelečius. Atidarymo vakare bostoniečiams dailininkai ir aktoriai, kaip žmogų, šiltu žodžiu pristatė poetas Stasys Santvaras. Plačiau apie dailininko kūrybą, labai palankiai ją vertindamas, kalbėjo dail. Viktoras Vizgirda. Parodoje išstatyta 23 tapybos darbai ir keliolika juoda - balta etudų. Paroda uždaroma balandžio 26 d. Bostone ji turėjo išskirtinį pasisekimą. Jau pačioje pradžioje per pusantros dienas buvo nupirka 18 darbų.

● Kilnojamos lietuvių grafikų parodos. GABIJOS leidykla JAV-bėse organizuoja kilnojamas lietuvių grafikų parodas, kuriose su savo kūryba dalyvaus šie dailininkai: Alf. Krivickas (Vokietija), V. K. Jonynas ir V. Ignas (JAV-bės), T. Valius (Kanada), V. Ratas ir A. Šinkūnas (Australija), R. Viešulas (JAV-bės - Italija) ir Z. Mikšys (Prancūzija). Pirmoji paroda įvyks gegužės 2 New Yorke. Vėliau tų grafikų kūryba bus parodyta Bostone, Hartforde, Philadelphijoje, Rochesteryje, Baltimorėje ir kitur.

● Dail. A. Krivickas bendrojoje parodoje. Stuttgarto (Vokietija) meno galerija „Galerie von Kolczynski“ pakvietė Vasario 16 gimnazijos mokykl. dail. A. Krivicką dalyvauti bendrojoje parodoje, kuri įvyks rugpjūčio 1-20 d. Dailininkas kvietimą priėmė.

● Muzikos leksikonas, leidžiamas Mainze, Vokietijoje, atsiuntė padėką prof. J. Zilevičiui už jau prištus aprašus A. Voketaičio, Vl. Jakubėno, I. Nauragio, A. Kuprevičiaus, V. Jonuškaitės. Rašte pranešama, kad leksikonas iš viso bus keturių tomų. Pirmi

du tomai — asmenys, trečias — muzikiniai dalykai, o ketvirtas — papildymai. Pirmieji trys tomai jau išėjo iš spaudos, dabar ruošiamas ketvirtasis tomas, kuris iš spaudos išeis šių metų pabaigoje. Kiekvienas tomas — 1,000 pusl. Lietuvių muzikologijos archyvas jau užsisakė visus keturis šio leksikono tomus.

● Kinro Bielinio palikimo premija. 1965 m. gruodžio 7 d. miręs Kipras Bielinis paliko 3,000 dol. premijai už parašytą mokslinį arba beletristinė formą veikalą apie rusų bolševikų ir vokiečių nacių okupuotą Lietuvą vykdytus teroristinius veiksmus ir genocidą.

Pre mijai veikalai turi būti įteikti ligi 1972 m. sausio 1 d. Testamentu vykdytojų bus paskirti ekspertai, kurie iš pasiūlytų ar jau išspausdintų veikalų parinks vieną premijuotiną ir jo autoriui bus įteikta premija. Premija bus išmokėta, kada premijuotas veikalas bus išspausdintas.

Informacijų ir siūlymų reikalu prašome kreiptis šiuo adresu: Pijus Venclova, 6324 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, USA.

● Elena Martinonienė, prieš 12 metų mirusio muziko, chorų dirigento Nikodemio Martinonio našlė, iš Kauno atvyko į JAV. Sustojusi yra pas savo sūnų Virgilijų Martinonį Bostone. Penktuoliu dienu buvo atvykusi į Chicago. Susipažino su Lietuvių muzikologijos archyvu, gavo muzikinės medžiagos iš kai kurių lietuvių muzikų. E. Martinonienė vadovauja Kauno Juozo Gruodžio muzikos mokyklos muziejui. Ji toje pačioje mokykloje dėsto muzikos teoriją, solfedžio ir solfedžio metodiką. Atgal į Kauną grįžti numato vidurvasarį. E. Martinonienė yra autorė vadovėlių: „Muzikos teorija“, „Solfedžio“; pirmojo jau paruosta spaudai trečioji laida.

● Planuojamas Donelaičiui paminklas Tolminkiemy. Architektai S. Lasavickas ir J. Kašaus-

kaitė paruošė Kristijono Donelaičio paminklo projektą, kuris bus pastatytas Tolminkiemy, kur poetas ilgą laiką gyveno, mirė ir buvo palaidotas. Poeto palaikai šiuo metu yra Vilniuje, tačiau, baigus paminklą statyti, vėl bus nugabenti į Tolminkiemį ir čia palaidoti.

● Prof. Kazio Sleževičiaus sukaktis. Vilniaus universitete, Gamtos fakultete kovą 18 d. įvykusiame posėdyje buvo paminėta žymaus geofiziko, meteorologo prof. Kazio Sleževičiaus 80-ji gimimo sukaktis. Apie 1953 m. sausio 15 d. Kaune mirusį mokslininką kalbėjo prof. V. Čoimkis, prof. B. Styra ir V. Scemliovas, dirbęs Vilniaus universiteto hidrologijos ir meteorologijos katedroje docentu.

K. Sleževičius Lietuvos universitete (vėliau — Vytauto Didžio) dirbo nuo 1923 m., dar anuomet pakeltas docentu ir 1930 m. — profesorium. Jis atliko eilę svarbių mokslinių darbų ir paruošė pirmuosius Lietuvoje meteorologijos — specialistus. Mokslininko tiriama ir specialistų ruošimo darbas jau kitų buvo vystomas toliau. Pokariniame laikotarpyje geofizikos ir meteorologijos katedra paruošė apie 100 meteorologų ir apie 40 hidrologų su aukštuoju mokslu. (E)

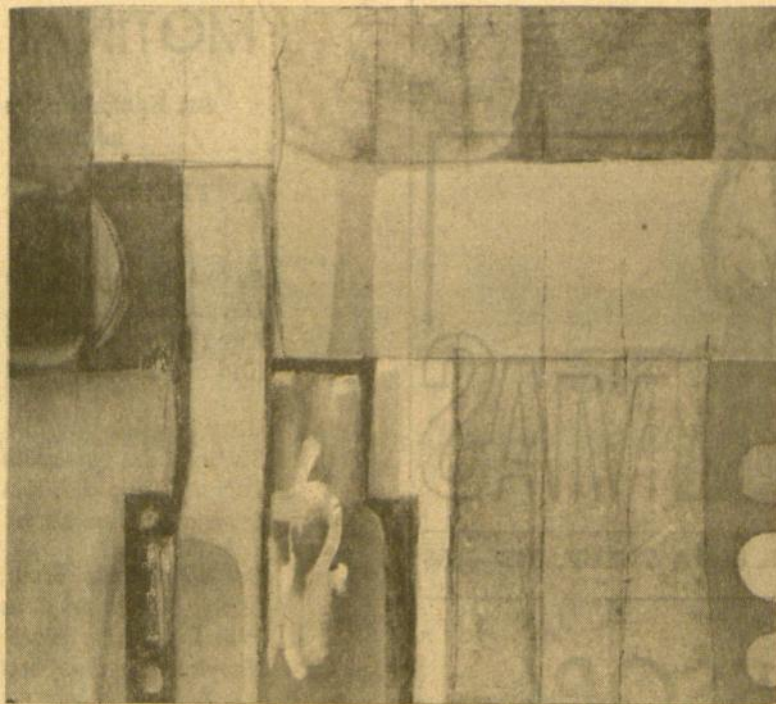
● Lietuvoje, Klaipėdoje, kovo 23 d. mirė rašytojas ir žurnalistas Kazys Plačėnis. Jis buvo gimęs 1908 m. Ukmergėje. Buvo mokytoju ir reikiš literatūroje. 1930 m. Plačėnis kartu su S. Kapniū išleido novelių rinkinį „Du“, 1934 m. parašė pjesę „Kooperatiškos vestuvės“, už kurią gavo Kooperacijos tarybos I premiją. 1936 m. Plačėnis parašė biografinį romaną iš kun. Antano Strazdo gyvenimo „Pulkininko ant kelių“. Jis yra rašęs ir eilėraščių.

Sovietų okupacijos metu nebuvo išleistas nei vienas naujas Plačėnio literatūrinis darbas.

Jis nuo 1950 m. dirbo „Tarybinės“ laikraščio redakcijoje kultūros ir buities skyriaus vedėju. (E)

● Vilniuje „Vagos“ leidykla išleido Jono Basanavičiaus „Rinktinis raštus“. 1038 psl. sudėti istorijos, folkloristikos, publicistikos darbai, nemaža laiškų. Raštai išleisti 15,000 egz. tiražu. (E)

● Vilniuje išleista Igno Seiniaus raštų knyga — „Kuprelis“, „Vasaros Vaisės“. Rašytojo kūrybą vertina A. Vaitiekūnienė. Knygos tiražas — 15,000 egz. Seinius, kaip skelbia režimi-

Jonas Kelečius. Iš parodos ALT sąjungos namuose, Bostone. Kolažas (akrilika)

nė spauda, buvęs „ryškus impresionizmo atstovas“.

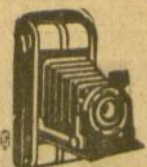
● Vilniuje išleista meninės fotografijos knyga „Senojo Vilniaus vaizdai“, 240 psl. Vertintojai knyga laiko neįprasta, nes jos autorius A. Kunčius atskleidžia dalykus, kurių daug kas nepastebėjo, išvengdamas „rodyti žmones, mašinas ir kitą triukšmingą jo kasdienybės sumaištį“.

● Ieikas Meras ir G. Metelskis vokiškai. Leipcio, Rytų Vokietijoje, „Reclam“ leidykla išleido pakartotinai leido Mero romaną „Lygiosios trunka akimirką“, gi Brockhaus leidykla, taip pat Leipce, išleido G. Metelskio knyga „Gulbės skrenda į šiaurę“.

● V. Zilinskaitės satyrų ir feljetonų rinkinys. Okup. Lietuvoje išleista Vytautės Zilinskaitės satyros ir humoro rinkinys „Karuselėje“ (25,000 egz.). Čia sudėti kūrinių iš anksčiau išleistų knygų ir pluoštas naujų satyrų bei humoreskų.

● Skaitytųjų dėmesį patraukiantys leidiniai okup. Lietuvoje. Artėjant Lenino gimimo sukaktčiai, okup. Liet. buvo visu sparumui leidžiami kūrinių apie Leniną, apie jo ryšius su Lietuva. Toji propaganda tačiau nekelti skaitytojų dėmesio.

Jie daugiau domisi kitomis, numatytomis išleisti knygomis. Jų tarpe, „Vagos“ leidykla, rengiasi išleisti vysk. A. Baranaus-

MARQUETTE PHOTO SUPPLY IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

FRANK ZAPOLIS
10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

A. VILIMAS MOVING
Apraustas perkraustymas — įvairių atstumų —
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FFrontier 6-1882

kos Chicagoje. J. Petrulis yra ir ge 65 metus. Fricis Gurdis gikitu dramų kūrinių autorius, be mės 1880 metais, Natalija 1886 to, rašęs apie B. Sruogos lyriką, metais; žiedus sumainė 1905 Donelaičių ir kt.

Dabar rašytojas, ilgametis mokytojas yra paruošęs du eilėraščių rinkinius, atsiminimus apie rašytojus B. Sruogą ir A. Vienuolį, rašo atsiminimus iš savo gyvenimo ir darbo. (E)

65 VEDYBINIO GYVENIMO METAI

Delmenshorste, Stephanus-tifto senelių prieglaudoje (Vak-Vok) savo amžėlį leidžia latvių seneliai Fricis ir Natalija Gurdai, kurie š. m. vasario 13 dieną atšventė savo geležinį vestuvių jubiliejų išgyvenę drau-

★ Silvana Petrashus - Petrošienė ruošia debutantėms susipažinimo arbatėlę gegužės 3 d. 2 v. p. p. savo name 22 W. 350 Butterfield Rd., Glen Ellyn, Ill., pagerbdama savo dukterėčią Carol Jean Statkute - Krajciek, kuri bus pristatyta lietuviškai visuo menei „Gintaro“ baliuje birželio 20 d. South Shore Country Club salėje.

EXPERT BODY WORK

PROGRESS-PAZANGA COLLISION EXPERTS
A. & J. STANEVICIUS
(Fender) Pilnas Pataisymas
Plauname — Istepame — Dažome
Motoro, Karoserijos (Body), Sparnų
2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663
Chicago, Illinois 60632

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

— TEVAS IR SŪNUS —

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GRevehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

MR. NELSON Savininko

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Vienas blokas nuo kapinių
Didžiausias Paminklų Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335

EUDEIKIS

Laidotuvių Direktoriai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Trys Moderniškos Koplyčios

4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

HIGHER INTEREST ON SAVINGS

6% PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$5,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5 3/4% PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$1,000. OR MORE, 1 YEAR MATURITY

PASSBOOK AND CERTIFICATE SAVINGS INSURED TO \$20,000

Interest is compounded daily and paid quarterly on all accounts. Standard Federal pays the highest legal rate of interest on all savings. Deposits received by the 10th of any month earn from the first of that month. Deferred Income Certificates are available at rates of 6% and 5 3/4%.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago

ASSETS OVER \$147,000,000 RESERVES OVER \$12,000,000 (more than twice the legal requirements)

4192 Archer Avenue at Sacramento in Chicago, Illinois 60632 in VI 7-1140

HOURS: Mon. - Thurs. 9 A.M. - 5 P.M. • Thurs. 9 A.M. - 4 P.M. • Fri. 9 A.M. - 12 Noon • Sat. Closed

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

<p>STEP. C. LACK IR SŪNŪS (LACKAWICHS) 2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213 2314 W. 23rd Place Tel. Virginia 7-6672</p> <p>PETRAS BIELIONAS 4343 S. California Ave. Tel. LAfayette 8-8572</p> <p>ANTANAS M. PHILLIPS 3307 So. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401</p>	<p>POVILAS J. RIDIKAS 3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911</p> <p>JURGIS F. RUDMIN 3319 S. Lithuania Ave. Tel. YA 7-1133-1139</p> <p>VASAITIS - BUTKUS 1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003</p>
---	--

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

MARIJA MONTESSORI

Kibirkštis, kuri virto liepsna
Siemet visame kultūringame pasaulyje iškilmingai yra minimas Marijos Montessori šimtas gimtadienis. Jos sukurtasis auklėjimo metodas, tai kibirkštis, kuri, kad ir visai slopinama, neužgeso, bet, laikui bėgant, vis labiau žiebėsi. Šiandien prieš 60 metų Marijos Montessori žiebtų kibirkštėlė jau yra virtusi didžiule liepsna.

Kas šiandien nežino Montessori vardo? Kas šiandien nėra girdėjęs apie Montessori metodą ir jos "vaikų namelius"? Tur būt, labai retas. Tik, deja, tas žinojimas gana dažnai yra įremitas į labai siauručius rėmelius ir, be to, labai miglotas. Vieniems Montessori — tik gydytoja, antriems — tik idiotų ir atsilikusių trenė, tretiems — Ruso (Rousseau) pasekėja, Pestalozzi pamėgdžiotoja, o dar kitiems — Froebelio vaikų darželių pagerintoja ir pan. Taip pat daug kam atrodo, kad Montessori metodas ir jos "vaikų nameliai", tai vienkinkis vežimas be ienų, t.y. be drausmės.

Jei šios ir į jas panašios nuomonės būtų teisingos, tai, be jokios abejonės, Montessori vardas nebūtų šiandien susilaukęs nei pasaulinio garso, nei iškilusių mokslininkų dėmesio.

Dabartiniu metu visame pasaulyje rodomas didelis susidomėjimas montessoriniu auklėjimo metodu visai nėra atsitiktinis dalykas, kaip kai kam gali atrodyti. Yra dvi svarbios priežastys. Pirmoji — ir, tur būt, pati nuosekliausia, tai paskutiniame dešimtmetyje įvykdyti plataus masto moksliniai tyrimai, ieškant atsakymo — kas yra mokyklis ir koks yra jo ypatumas. Antroji — tai giliau mąstančiųjų žmonių susirūpinimas dėl vis labiau besiplečiančio žmogaus nužmogėjimo, nežiūrint jo aukštą protinį kvalifikaciją.

Vaiko amžiaus atstovė

Marija Montessori pasaulio šviesą išvydo 1870 m. rugpj. 31 d., Italijoje. Turiningo savo gyvenimo kelionę įnai užbaigė 1952 m. gegužės 6 d. Olandijoje. Tenai išsiš ir jos palaikai.

Montessori yra laikoma viena pačių didžiųjų auklėtojų ne tik XX-me amžiuje, bet ir visoje europinės kultūros eroje nuo Platono iki mūsų laikų, nes jos atradimai neturi sau lygaus pažvėrdžio pedagogikos istorijoje. Iš vienos pusės ji atmetė senąją empiristų teoriją, kuri teigė, kad gimęs žmogus, esąs tuščia lenta (tabula rasa). Iš antrosios — griežtai atsisakyti nuo froebelinio romantizmo ir simbolizmo, Montessori pirmoji atskleidė ir ipavidalino žmogaus dvasios plėtos ir žmonių raidos filosofiją, pagrįstą moksliniais duomenimis.

Besiformuojančio žmogaus dvasios vyksme ji atrado iki tol nežinomas potencialines energijas versmes, lyg tam tikras psichofizinės sandaros liaukas, kurios tvarko individo plėtos pažangą, plėtos kryptį ir žmogaus asmenybės pusiausvyrą. Šitas energetinės versmės Montessori pavadino laikiniais jautriniais laikotarpiais

D. PETRUTYTĖ

(sensitive periods). Tai amžių amžiais ieškotas psichologinis raktas, kurį suradusi ir atitinkamai įjungusi į pagelbinį auklėjimo vyksmą, Montessori sėkmingai išsprendė pagrindinę savaimingos saviveiklos ir savimokos problemą. Tuo pačiu ir visuotinė žmonių kultūros problema išliko visai naujoje šviesoje. Tai epochinio masto posūkis į nauoviškos kultūros gaidynę. Kultūrinė Montessori misija nesibaigia jos sukurto universalinio auklėjimo metodu. Ji yra giliai įvalgi so-

Marija Montessori (Portretas pieštas Adomo Varno)

cialinio gyvenimo reformatorė, taikos problemos sėkminga sprendėja, kosminės disciplinos ryškintoja. Pagaliau jai pripažįstamas ir Vaiko amžiaus reprezentantės titulas.

Nenormalieji nuveda į normalių vaikų auklėjimą

Medicinos ir gamtos mokslus Montessori baigė Romos u-te, įsigydama dvigubą doktoratą — iš medicinos ir chirurgijos. Nuo 1894 m. Montessori šalia privačios gydytojos praktikos, dar dirbo asistente psichiatrinėje Romos klinikoje bei eilėje ligoninių, kaip ypatinga patarėja. Be tiesioginių gydytojos pareigų, ji profesoriavo Aukštojo moterų kolegijoje, vadovavo Antropologijos katedrai Romos u-te, buvo nuolatinė egzaminų komisijos narė Pedagoginiame f-te. Vadovavo ir tvarkė Valstybinį silpnųjų institutą. Sumaniuje ir išmintingoje jos vadovybėje žemas atsilikusių vaikų protinis lygis išsivystė iki stebėtinai aukšto laipsnio.

Dalis jų išmoko ne tik skaityti ir rašyti, bet, svarbiausia, juose atbudo savigarba, pasitikėjimas sau ir sugebėjimas įsigytas žinias pritaikinti praktiškai. Pažadinta dvasia pakeitė jų išvaizdą ir elgseną. Jie buvo paruošti įžengti į visuomeninį gyvenimą ir užimti jame atitinkamą jiems vietą. Tatai jie įrodė viešųjų egzaminų metu, išlaikydami juos geriau nei tokio pat amžiaus normalieji vaikai.

Šio įvykio giliai paveikta, Montessori imasi ieškoti priežasčių, kurios sustabdė sveikųjų vaikų normalią inteligencijos plėtrą. Išvada — netinkami auklėjimo

metodai. Po to, per eilę metų Montessori studijuoja eksperimentinę psichologiją, kreipdama ypatingą dėmesį į vaikų psichologiją. Pagaliau dėl vaikų ir visos žmonijos labo ji atsisako gydytojos profesijos, visu rūpestingumu pasišvėsdama normalių vaikų auklėjimui nuo kurių priklausio vienokia ar kitokia žmonių ateitis. 1907 m. buvo atidaryti pirmieji "vaikų nameliai" normaliesiems vaikams Romos varguomenės rajone. Čia ir įvyko tikrosios vaiko prigimties atskleidimas.

Vaikas pats save apreikšė

Kaip Kolumbas surado fizinį pasaulį, taip Montessori atrado spalvingą ir turtingą dvasinį pasaulį mažajame vaike, kuris tūkstančiais metų sklypėjo po stora nukrypimų kauke. Montessorinis auklėjimas yra grindžiamas normalaus vaiko sielos apraiškomis, kurios pasirodė, kai vaikas buvo atpalaiduotas nuo suaugusiojo tiesioginės įtakos, leidžiant jam savanoriškai veikti moksliskai paruoštoje aplinkoje. Štai, keli svarbesni laisvo vaiko dvasios bruožai: nuostabi protinė koncentracija, ypatingas noras kartoti tą patį veiksmą, meilė tvarkai ir darbui, savaimingas drausmingumas, nepaprastas tylos pamėgimas, nuostabus pačių mažiausiųjų vaikų savigarbos pajautimas, psichologinis momentas, kai vaikai tarp 4-5 m. amž. parodė ypatingą susidomėjimą rašymu ir skaitymu. Be to, "Sunormalėje" vaikai nebuvo reikalingi nei bausmių, nei dovanų dvasinei pažangai.

Šitie reiškiniai nebuvo fantastinis regėjimas, bet reali tikrovė, kaip ir Amerikos atradimas Kolumbui arba obuolio kritimas ir gravitacijos dėsnis Newtonui. Šitie reiškiniai kartojasi visur ir su visais vaikais, jei šie pastarieji randa paruoštą aplinką su pasiruošusiu žmogumi, sugebančiu tarpininkauti tarp vaiko ir aplinkos.

Bet, nelaimė, fragmentinis Montessori auklėjimo idėjų taikymas, neatsižvelgiant į visumą, nei į pagrindinius dėsnius ir jų tarpusavį ryšį daugeliu atvejų yra atnešęs skaudžius nusivylimus. Kas taiko Montessori idėjas praktiškai, nesusipažinęs su principais, visuomet susilaukia nesėkmės, nes brisdamas iš vienos klaidos į kitą, atsiduria nebešibrendamame chaoso ir, kaip paprastai esti, savęs nekritikuodamas, toksai nutaria, kad Montessori metodas esąs netinkamas, negyvenimiškas.

Baigdama norėčiau pabrėžti, jog tinkamai įjungus Montessori metodą į lietuvių vaikų auklėjimą iš pat mažens, galėtų būti užtikrintas tautinis atsparumas, savos kalbos išlaikymas bei kultūrinių tautos vertybių tolimasis puoselėjimas ir jos praturtinimas tautos dvasią ir jos originalumą liudijančiais įnašais.

— Dievas padeda tiems, kurie padeda patys sau, gi visi kiti turi kreiptis į valdžią.

MOTINAI MARIJAI

Šv. Kazimiero Seserų Kongregacijos steigėjai, minint 30 metų mirties sukaktį

A. TYRUOLIS

Sudėti, Motin, į eiles tavasias
Dienas, pražydušias ne žemės rožė —
Kur toji palaiminga plunksna rasis,
Kad atvaizduotų nemirtingą grožį?

Graudu palikt tau buvo gimtą žemę
Su kryžium, rymančiu Rūpintojėliu,
Tačiau kitaip didi Apvaizda lemia,
Ir siela mariom skristi sparnus pakėlė.

Bet kol pasieksi žemę tą žadėtą
Ir prie širdies priglausei brolių brangų,
Prie Ingenjolio ežere žvaigždėtą
Nesyk nuskendusį matysi dangų.

O ašarų aptemdytą žvilgį
Nuskaidrins Tau šviesi kalnų saulutė —
Ieškos ten mokslo akys pasiūgę
Ir gera bus rimties uoste pabūti.

Ir aš menu tris sesutes, tris jaunas,
Kur Lietuvos laukuos begrėbia sieną;
Bet Ingeboly trys sesutės kraunas
Oi didį krautį dar didesnei dienai.

Zuvėdra atsiveikinant suklykia,
Ir gal jau paskutinįsyk pamato
Gimtus krantus seselės trys paikę —
Marija, Koncepta, Imakulata.

Tarybai Dievo kilniai pašvęstasias
Už marių Motina Kirilė globia,
Ir sako: "Tau, Marija, Tavo sesės
Paves valdyti šventą Dievo lobį."

Pasveikinti las skuba Tvo Antanai,
Tarybai šventai Dievo atsidėję,
Ir globia lyg tris pušėles, orkanui
Užėjus globia ažuolai tvirtieji.

Ne rožėm buvo takas nubarstytas
Tau, Motin, prieš akis tik laukas plynas.
Regiu, kaip deda plytą ten prie plytos
Statyti namui Tėvas Staniukynas.

Ir ties altorium sukumpi daug kartų,
Prašydama Kazimierą mūs šventą,
Kad jis meilingai danguje užtartų,
Kas Tavo siekia, kurta, kuo gyventa.

Juonimą šviesti, nešt gailestingumą,
Parodyt kelią ir gražint sveikatą
Paliegusiem tai tikslas, dvasios rūmai,
Kurios tik kilnios, šventos rankos stato.

Regiu, kaip Tu iš motiniško namo
Marquette Parke gūdžiai žvelgi pro langą:
"Ar tai ne tėviškės tie medžiai šlama,
Ar tai ne tėviškės matau vėl dangų?"

Brangint tėvynės papročius ir gimtą žodį,
Kurs mena didį amžių palikimą,

Motina Marija

Tai šventas tikslas, kurį tu sesėm rodei,
Kaip motinos brangiausą atminimą.

Perdaug gerai žinojai, už ką šio
Lietuvių karygnešiai į Sibirą ir mirtį,
Ir mena karygų lobiai sukauptieji
Prie Tavo širdinio mums kilnių širdį.

Dar kartą parėjai Tu į tėvynę —
Į ją sugrįžai misioviere!
Šventai išsislėps Tavo vardą mini
Ir Tavo Motina stebukuos žėri.

Jau Tavo trūso sodas nužydėjo,
Ir skulį spadi vaisiai jo auksiniai —
Ligoniams, mokykloms suklestėję
Kūrejos aišką kelią į žydrynę.

Pasibaigė darbų diena. Paguodos
Atnešti angelas į žemę skrido.
Ir kai abu jau buvo Dievo soduos,
Jai pasitikti angelai pragydo.

Bet ilicim, Motin, kad iš amžinybės
Dar kartą grįši, žemėn nusiloidus,
Ir mums altoriaus garbėje sužibęs
Paguoda švies meilingas Tavo veidas.

Red. pastaba. Lituanistikos mokslo reikalu lankydama šioje Kazimieriečių bibliotekoje, Chicagoje, dr. Alfonsas Šeplaukis - Tyruolis daugiau susidomėjo Motinos Marijos gyvenimu bei veikla ir jos 30 metų mirties sukakties progą parėšė jai pagerbti eilėraštį, kuriame bandomas iškelti Motinos Marijos pasiaukojimas Dievui ir tėvynei Lietuvai, o taipgi neabejotina viltis, kad Motina Marija vieną dieną bus įrašyta į dangaus palaimintųjų ir šventųjų eiles.

Tuzinas debiutančių Gintaro baliuje

Balandžio 2 d. įvyko Gintaro balius rengimo komiteto susirinkimas Marijos ir inž. Antano Rudzių rezidencijoje. Susirinko 14 narių. Siemet sukanka 10 m. nuo pirmojo balius, virtusio dabar kasmet tradiciniu. Siemetinio balius rengimo pirmininkė yra Marija Rudienė, o vicepirmininkė jos dukterė Margarita Krupienė, buvusi debiutantė pati. Balius ruošiamas birželio 20 d. South Shore Country Club salėje.

Pasitarime, diskutuojant detales, buvo nutarta, kad sukaktuviniame baliuje debiutantės pašoks "sadute". Paruoš, kaip ir kasmet, Genovaitė Giedraitytė - Maluškiene.

Šių metų debiutantės yra: Sharon Botica, Marilyn Brazytė (sol. Algirdo ir Aldonos Brazių dukterė), dvi sesutės Jūratė ir Milda Dargytės, Anita Giedraitytė, Dalia Jasaitytė iš Boston, Mass (atvykstanti iš toliau pas savo tetą Dalią Bobeliene), Carolyn Kasarski, Sharon Keech, Joana Markevičiūtė iš Pine River, Vis., Mary Louise Pudge, Rožytė Rudytė (Marijos ir Antano Rudzių dukterė), Carol Jean Statkutė ir

Mary Jo Wenckus. Be suminėtos pirmininkės, vicepirmininkės ir choreografs, komitetą sudaro: rezervacijomis rūpinasi Juzė Lapinskiene ir Antoinette Kazanauskienė; programos knygos spausinimu: Genovaitė Giedraitienė (koordinatore), Helen Woidat (sveikinimų pirm.), Kristina Austin, Alma Baer, Viktorija Kutchins ir Juzė Swilainis.

Reklama rūpinasi: Gene Kracijek, Helen Allen, Dalia Bobeliene, Aldona Daukus, Aldona Wenckus.

Balius tvarka: Adeline Kutchins, Mary Bulaw, Sofija Vizgard, Aldona Brazienė.

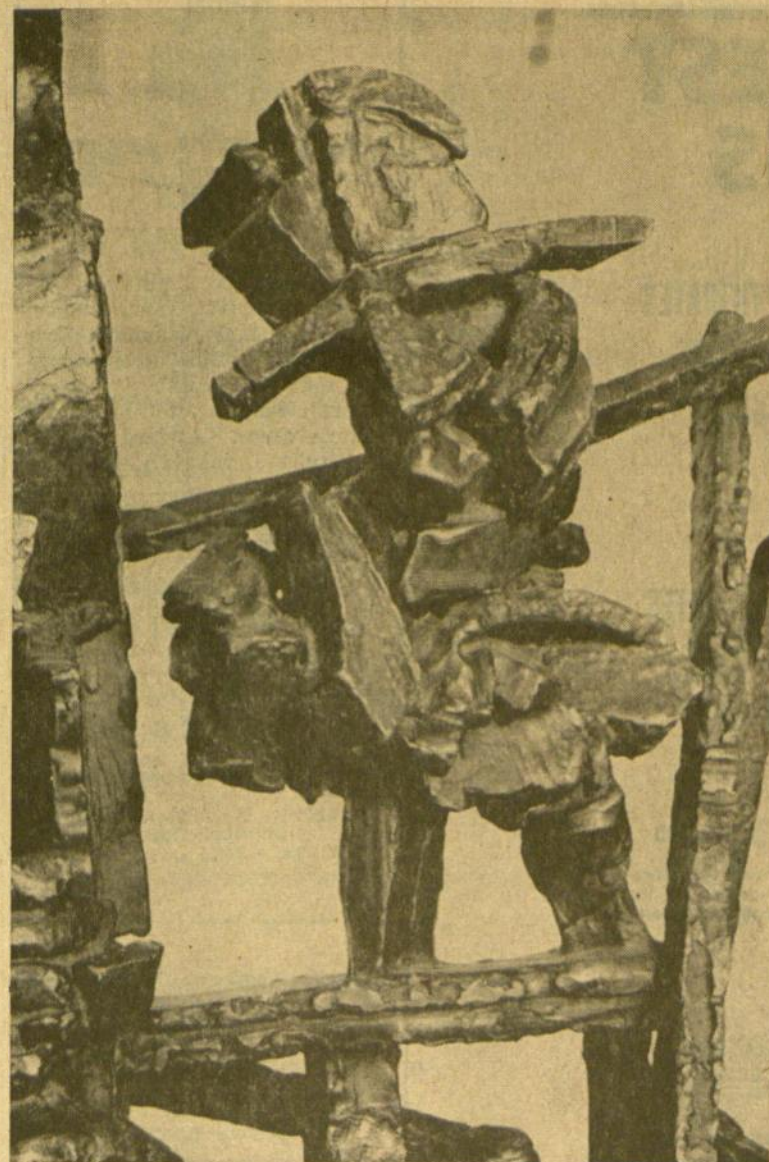
Debiutantės (buvusios): Beverly Block, Joyce Kaliebe, Joyce Paluilionienė.

Dekoracijomis rūpinasi: Aldona Gužauskienė-Gust, Silvija Petroskus.

Stipendija: Joan Oksas, Marija Rudienė, Margarita Krupienė.

Sekretorė: Milda Keech.

— Priežastis kodėl kongresonariai vėl nori būti išrinkti yra ta, kad jie nenori gyventi po tais įstatymais, kuriuos jie pravedė.

Elena Kepalaitė Miestas (bronzos detalė, nuotr. V. Maželio) Iš Philadelphijoje balandžio 19 d. surengtos skulptorės darbų parodos.